

FOLKETINGET

Europaudvalget

Referat af 13. europaudvalgsmøde

Mødedato: fredag den 13. december 2024

Tidspunkt: kl. 10.30

Sted: vær. 2-133

Dagsorden

Den 12. december 2024

1. Samråd med udenrigsministeren om handels- og fiskeriaftaler mellem EU og Marokko
EUU alm. del (20241) – Samrådsspørgsmål G
EUU alm. del (20241) – Samrådsspørgsmål F
EUU alm. del (20241) – Samrådsspørgsmål E
EUU alm. del (20241) – Bilag 156 (kommenteret dagsorden)
2. Rådsmøde nr. 4070 (udenrigsanliggender) den 16. december 2024
Forelæggelse ved udenrigsministeren
Rådsmøde 4070 – Bilag 1 (samlenotat)
EUU alm. del (20241) – Bilag 156 (kommenteret dagsorden)
- FO 3. Kommissionens forslag til forordning om krav om cirkularitet i design af køretøjer og om håndtering af udrangerede køretøjer
Forelæggelse ved miljø- og ligestillingsministeren
– *Nyt forhandlingsoplæg*
KOM (2023) 0451
KOM (2023) 0451 – Bilag 2 (samlenotat)
KOM (2023) 0451 – Bilag 3 (notat om forhandlingsoplæg)
EUU alm. del (20241) – Bilag 156 (kommenteret dagsorden)
KOM (2023) 0451 – svar på spm. 1 om oversendelse af non-papers eller positionspapirer

13. europaudvalgsmøde 13/12 2024

4. Rådsmøde nr. 4071 (miljø) den 17. december 2024
Dagsordenspunkt 1 og 2 forelægges ved miljø- og ligestillingsministeren
Dagsordenspunkt 3 forelægges ved klima-, energi og forsyningsministeren
Rådsmøde 4071 – Bilag 1 (samlenotat vedr. pkt. 1 og 2)
Rådsmøde 4071 – Bilag 2 (samlenotat vedr. pkt. 3)
EUU alm. del (20241) – Bilag 156 (kommenteret dagsorden)
5. Rådsmøde nr. 4069 (transport, telekommunikation og energi – energi) den 16. december 2024
Forelæggelse ved klima-, energi- og forsyningsministeren
Rådsmøde 4069 – Bilag 1 (samlenotat)
EUU alm. del (20241) – Bilag 156 (kommenteret dagsorden)
- FO 6. Ny europæisk valglov
Forelæggelse ved europaministeren
– *Nyt forhandlingsoplæg*
TA (2022) 0129
TA (2022) 0129 – Bilag 6 (samlenotat)
TA (2022) 0129 – Bilag 7 (notat om forhandlingsoplæg)
EUU alm. del (20241) – Bilag 156 (kommenteret dagsorden)
TA (2022) 0129 – svar på spm. 1 om oversendelse af non-papers eller
positionspapirer
EUU alm. del (20231) – Bilag 171 (udvalgsmødereferat side 27, senest behandlet
i EEU 10/11-24)
7. Rådsmøde nr. 4072 (almindelige anliggender) den 17. december 2024
Forelæggelse ved europaministeren
Rådsmøde 4072 – Bilag 1 (samlenotat)
EUU alm. del (20241) – Bilag 156 (kommenteret dagsorden)
- L 8. Godkendelse af rejserapport fra udvalgets rejse til Serbien den 3.-5. november 2024
EUU alm. del (20241) – Bilag 158 (rejserapport)
- L 9. Eventuelt

Der vedlægges foreløbige oversigter over de under punkt 2, 4, 5 og 7 nævnte møder.

Note: Det Udenrigspolitiske Nævn, Udenrigsudvalget og IPU (Dansk Interparlamentarisk Bestyrelse) har inviteret til at deltage under pkt. 1.

13. europaudvalgsmøde 13/12 2024

Praktiske oplysninger:

Hvor intet andet er angivet, afholdes Europaudvalgets ordinære møder for åbne døre. Tilmelding for tilhørere skal ske *senest kl. 12.00 dagen inden mødet* ved Europaudvalgets sekretariat (europaudvalget@ft.dk; tlf. +45 33 37 36 10). Der vil være pladsbegrænsning.

Anvendte forkortelser:

FO =Forhandlingsoplæg
L =Lukket behandling

Rådsmøde nr. 4070 (udenrigsanliggender) den 16. december 2024

1. Ruslands aggression mod Ukraine
 - *Politisk drøftelse*
EUU alm. del (20241) – Bilag 166 (udvalgsmødereferat side 21, senest behandlet i EUU 15/11-24)

2. Georgien
 - *Politisk drøftelse*
EUU alm. del (20241) – Bilag 166 (udvalgsmødereferat side 24, senest behandlet i EUU 15/11-24)

3. Situationen i Mellemøsten
 - *Politisk drøftelse*
EUU alm. del (20241) – Bilag 166 (udvalgsmødereferat side 28, senest behandlet i EUU 15/11-24)

- UDG 4. Hybride trusler
 - *Politisk drøftelse*

5. Eventuelt

6. Siden sidst

Alle dagsordenspunkterne hører under Udenrigsministeriets ressort.

Rådsmøde nr. 4071 (miljø) den 17. december 2024

1. Kommissionens forslag til forordning om forebyggelse af tab af plastgranulat for at reducere mikroplastforurening
 - *Generel indstilling*
 - KOM (2023) 0645
 - KOM (2023) 0645 – KOM (2023) 0645 – svar på spm. 2 om, hvor mange virksomheder på EU-plan der skønnes at være omfattet af forordningsforslaget EEU alm. del (20241) – Bilag 96 (udvalgsmødereferat side 20 FO, forhandlingsoplæg forelagt 11/10-24)

2. Rådskonklusioner om Den Europæiske Revisionsrets særberetning om klimatilpasning i EU
 - *Vedtagelse*

3. Meddelelse om EU's klimamål i 2040
 - *Politisk drøftelse*
 - KOM (2024) 0063
 - EEU alm. del (20241) – Bilag 96 (udvalgsmødereferat side 39 FO, forhandlingsoplæg forelagt 11/10-24)

4. Eventuelt

5. Siden sidst

Dagsordenspunkterne 1 og 2 hører under Miljø- og Ligestillingsministeriets ressort. Dagsordenspunkt 3 hører under Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets ressort.

Rådsmøde nr. 4069 (transport, telekommunikation og energi) den 16. december 2024

1. Rådskonklusioner om fremme af geotermisk energi
 - *Vedtagelse*
2. EU's fremtidige energipolitik i regi af en ægte energiunion
 - *Politisk drøftelse*
3. Eventuelt
4. Siden sidst

Alle dagsordenspunkterne hører under Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets ressort.

Rådsmøde nr. 4072 (almindelige anliggender) den 17. december 2024

1. Forberedelse af møde i Det Europæiske Råd den 19.-20. december 2024 – konklusioner
 - *Politisk drøftelse*
 - Det Europæiske Råd 19-20/12-24 – Bilag 3 (fortroligt udkast til konklusioner)
 - Det Europæiske Råd 19-20/12-24 – Bilag 2 (fortroligt udkast til retningslinjer)
 - Det Europæiske Råd 19-20/12-24 – Bilag 1 (fortroligt udkast til kommenteret dagsorden)
- * 2. Lovgivningsmæssig programmering – Kommissionens arbejdsprogram for 2025
 - *Politisk drøftelse*
3. Europas fremtid
 - *Politisk drøftelse*
- * 4. Det europæiske semester 2025 – roadmap
 - *Præsentation*
 - KOM (2024) 0705
5. Udvidelse og stabiliserings- og associeringsprocessen
 - *Vedtagelse af konklusioner*
 - KOM (2024) 0690
 - Rådsmøde 3997 – almindelige anliggender – Bilag 2 (fortrolig skr. forelæggelse af 9/12-23)
6. Rådets 18-måneders program – trioformandskabet
 - *Endossering af Rådets 18-måneders program*
7. Forholdet mellem EU og Storbritannien
 - *Politisk drøftelse*
8. EU-Schweiz forholdet
 - *Status*
 - KOM (2023) 0798
 - EUU alm. del (20241) – Bilag 96 (udvalgsmødereferat side 66, senest behandlet i EEU 11/10-24)
 - EUU alm. del (20181) – Bilag 88 (udvalgsmødereferat side 83 FO, forhandlingsoplæg forelagt 12/10-18)
9. Eventuelt
10. Siden sidst

* Dagsordenspunktet forelægges ikke mundtligt.

Alle dagsordenspunkterne hører under Udenrigsministeriets ressort.

Europaudvalget

Referat af 13. europaudvalgsmøde

Dato: fredag den 13. december 2024

Tidspunkt: kl. 10.30

Sted: vær. 2-133

Til stede: Brigitte Klintskov Jerkel (KF), formand, Henrik Møller (S), næstformand, Thorkild Holmboe-Hay (S), Christian Friis Bach (V), Karin Liltorp (M), Henrik Rejnholdt Andersen (M), Alexander Ryle (LA), Helle Bonnesen (KF), Alex Ahrendtsen (DF), Claus Jørgensen (SF), Søren Søndergaard (EL), Lotte Rod (RV), Theresa Scavenius (UFG) og Jon Stephensen (UFG).

Desuden deltog: Udenrigsminister Lars Løkke Rasmussen, miljø- og ligestillingsminister Magnus Heunicke, klima-, energi- og forsyningsminister Lars Aagaard og europaminister Marie Bjerre.

Punkt 1. Samråd med udenrigsministeren om handels- og fiskeriaftaler mellem EU og Marokko

EUU alm. del (20241) – Samrådsspørgsmål G

EUU alm. del (20241) – Samrådsspørgsmål F

EUU alm. del (20241) – Samrådsspørgsmål E

EUU alm. del (20241) – Bilag 156 (kommenteret dagsorden)

Samrådsspørgsmål E

Stillet af Søren Søndergaard (EL)

»Ministeren bedes redegøre for, hvilke konsekvenser EU-dommen af 4. oktober 2024 (i sagerne C-779/21 P og C-799/21 P), der fastslår, at Front Polisario skal betragtes som en legitim part, som på vegne af det sharawiske folk kan give samtykke som påkrævet i forbindelse med implementering af internationale aftaler på Vestsaharas territorie mellem EU og Marokko, får for den danske regerings holdning til fremtidige handels- og fiskeriaftaler mellem EU og Marokko.«

Samrådsspørgsmål F

Stillet af Søren Søndergaard (EL)

»Hvilke juridiske vurderinger blev lagt til grund for beslutningen om Danmarks deltagelse som appellat ved sagerne mellem Kommissionen og Rådet vs. Front Polisario (C-779/21 P og C-799/21 P) ved EU-Domstolen? Ministeren bedes herunder forholde sig til, at appellens juridiske grundlag blev afvist i sin helhed af EU-Domstolen.«

Samrådsspørgsmål G

Stillet af Søren Søndergaard (EL)

»Ministeren bedes redegøre for, hvilken betydning Rådets Juridiske Tjenestes fejlurdering af, om at fiskeriaftalen mellem EU og Marokko var i overensstemmelse med international ret og EU-retten, har for regeringens tiltro til Rådets Juridiske Tjeneste og dennes fremtidige vurderinger, jf. Udenrigsministeriets notat til besvarelse den 11. maj 2018 af KOM(2018)0151 – spørgsmål 4 (EUU, 2017-18).«

Søren Søndergaard (EL): På Afrikas vestkyst ligger Vestsahara, som frem til 1975 var en spansk koloni. Derefter har det været besat af primært Marokko, men har status som et omstridt område, da den oprindelige befolkning i Vestsahara kræver selvstændighed. I henhold til FN og de aftaler, der er indgået der, skal områdets fremtid afgøres ved en folkeafstemning blandt den oprindelige befolkning, hvilket er trukket i langdrag, bl.a. fordi Marokko har flyttet andre befolkningsgrupper fra dele af Marokko ind i Vestsahara.

Problemet er, at EU har indgået en række fiskeri- og handelsaftaler med Marokko, som har omfattet Vestsahara, bl.a. med køb af fiskerirettigheder ud fra Vestsaharas meget lange og frugtbare kystlinje. EU-Domstolen har et hav af gange slået fast, at EU ikke kan lave aftaler med Marokko om Vestsaharas naturrigdomme uden om Vestsaharas oprindelige befolkning. Denne befolkning er officielt repræsenteret af befrielsesbevægelsen Polisario.

Vi har tidligere diskuteret denne sag mange gange i Europaudvalget. I Enhedslisten har vi igen og igen advaret skiftende regeringer mod at støtte Det Europæiske Råd. Den samme advarsel er kommet fra Europa-Parlamentet og Europa-Parlamentets juridiske tjeneste. Men Rådet – altså EU-regeringerne – har fremturet. Det har de senest gjort ved at appellere en tidligere dom fra EU-Domstolen, hvilket desværre skete med dansk støtte. Den 4. oktober 2024 kom svaret på den appel. Den nye dom fra EU-Domstolen er også krystalklar; EU's handels- og fiskeriaftaler med Marokko er ulovlige og i strid med EU-retten og international lov. Derfor skal aftalerne bringes til ophør.

Hvorfor har Danmark bidraget til at handle ulovligt? Og hvad skal konsekvenserne være? Samrådet tager udgangspunkt i tre samrådsspørgsmål.

Hvad angår samrådsspørgsmål E, kunne man jo frygte på baggrund af historien, at Danmark endnu en gang vil appellere eller se bort fra de tidligere domstolsafgørelser. Det håber jeg selvfølgelig ikke, og jeg ser frem til, at ministeren afkræfter, at det skulle ske.

Hvad angår samrådsspørgsmål F: På baggrund af hvilke juridiske vurderinger var Danmark med til at føre en appelsag?

Hvad angår samrådsspørgsmål G: Der er kommet forkert rådgivning fra Rådets Juridiske Tjeneste rigtig mange gange. Har regeringen gjort sig nogle overvejelser på den baggrund?

Udenrigsministeren (Lars Løkke Rasmussen): Jeg vil besvare de tre samrådsspørgsmål enkeltvis.

Samrådsspørgsmål E

Der spørges til, hvilke konsekvenser EU-Domstolens domme af 4. oktober 2024 vil få for den danske regerings holdning til handels- og fiskeriaftaler mellem EU og Marokko.

Dommene angår bl.a. spørgsmålet om, hvorvidt EU ved indgåelsen af en handels- og fiskeriaftale med Marokko havde indhentet et tilstrækkeligt samtykke fra Vestsaharas folk i forhold til de dele af aftalerne, der berører Vestsahara. Det fandt EU-Domstolen ikke var tilfældet.

Med dommene fra oktober 2024 blev der sat punktum for et ganske langt juridisk forløb ved EU-Domstolen. I oktober stadfæstede Domstolen således i store træk Rettens domme fra 2021. Her havde Retten tilbage i 2021 – som første instans ved EU-Domstolen – annulleret EU's indgåelse af aftalerne med Marokko fra 2019, som havde til formål at omfatte Vestsahara.

Det hører med til billedet, at Domstolens annullation af EU's indgåelse af de dele af handelsaftalen, som omfatter produkter fra Vestsahara, først får virkning i oktober 2025. Det skyldes bl.a. hensynet til at sikre en vis forudsigelighed for de aktører, som allerede har disponeret på baggrund af aftalen. Fiskeriaftalens væsentligste elementer vedrørende adgang til Vestsaharas farvande udløb imidlertid allerede tilbage i juli 2023.

Dommene udelukker ikke, at der i fremtiden kan indgås nye aftaler, som omfatter Vestsahara. Men det præciseres, at der gælder visse krav til et samtykke fra Vestsaharas folk, som EU skal iagttage. Der gives dog ikke en præcis anvisning på, hvordan samtykket kan indhentes. F.eks. opstilles der ikke et konkret krav om, at samtykket skal indhentes fra specifikke individer eller organisationer, som f.eks. Polisario, ligesom Domstolen åbner op for, at samtykket kan være eksplicit eller implicit.

I fællesskab med de øvrige medlemslande i EU vil vi nu se nærmere på, hvordan der konkret skal følges op på dommene. I den forbindelse vil det naturligvis være afgørende for regeringen, at eventuelle fremtidige aftaler, som omfatter Vestsahara, lever op til EU-Domstolens krav.

Lad mig samtidig slå fast, at den danske linje altid har været, at aftalerne mellem EU og Marokko skal respektere folkeretten og EU-retten, herunder EU-Domstolens retspraksis. Det gjorde man fra dansk side allerede klart i 2019, hvor Danmark i forbindelse med indgåelsen af aftalerne afgav en erklæring, der netop understregede dette. Denne holdning gjorde vi igen klar i forbindelse med appellen i 2021, og det er også regeringens holdning fremadrettet.

Samrådsspørgsmål F

Der spørges til, hvilke juridiske vurderinger der blev lagt til grund for Danmarks deltagelse i sagerne ved EU-Domstolen.

Jeg kan i den forbindelse præcisere, at Danmark ikke interвенerede i de to appelsager ved Domstolen. Det var Rådet, der appellerede de to afgørelser fra Retten i første instans. Når Rådet ønsker at appellere sager ved EU-Domstolen, iværksættes der en vanlig proces, hvor medlemslandene forholder sig til ønsket. Danmark tilsluttede sig her et flertal af EU-lande, der i sin tid støttede Rådets forslag om appel.

Den danske opbakning til Rådets appel skete ud fra et ønske om – og et behov for – at opnå afklaring i relation til de komplekse juridiske spørgsmål i sagerne. Dette gjaldt ikke mindst i forhold til forståelsen af, hvad der udgør et tilstrækkeligt samtykke, når der indgås internationale aftaler.

I forbindelse med Rådets beslutning om at appellere understregede man også fra dansk side, at den danske opbakning netop skete ud fra et ønske om at opnå juridisk afklaring. Dette skete bl.a. ved en officiel erklæring over for Rådet og de øvrige medlemslande.

Derfor ser jeg det som positivt, at der med EU-Domstolens seneste domme nu er tilvejebragt *noget* mere klarhed over, hvordan der bør tages højde for Vestsaharas særlige status i relation til EU's aftaler med Marokko.

Samrådsspørgsmål G

Der spørges til, hvorvidt dommene får betydning for regeringens tillid til Rådets Juridiske Tjenestes fremtidige vurderinger.

Hertil er svaret meget klart, at regeringen fortsat har fuld tiltro til Rådets Juridiske Tjenestes faglighed. Der var som sagt tale om meget komplekse juridiske spørgsmål. Her kan desuden tilføjes, at Rådets Juridiske Tjeneste i de konkrete sager ikke stod alene med deres vurdering af aftalegrundlaget. Kommissionen var, som forhandler af aftalerne på vegne af EU, enig i Rådets Juridiske Tjenestes vurdering af de folkeretlige spørgsmål.

Afslutning

Afslutningsvis vil jeg blot igen understrege, at det er positivt, at EU-Domstolens domme har tilvejebragt *noget* mere klarhed på et komplekst juridisk område. Dette er ikke kun afgørende for de konkrete aftaler med Marokko, som berører Vestsahara, men også generelt for EU's internationale aftaler.

Regeringens linje i disse sager er entydigt, at EU's internationale aftaler skal være i overensstemmelse med både EU-retten og folkeretten.

Søren Søndergaard (EL): Tak for præciseringen af, at Danmark ikke appellerede, men bare støttede, at Rådet appellerede. Det er selvfølgelig en vigtig nuancering.

Det er rigtigt, at domsafsørelsen ikke slår fast, hvem der skal forhandles med. Men kan ministeren bekræfte, at der i dommens § 128 slås fast, at den oprindelige befolkning skal give deres tilsagn? Kan ministeren notere, at Domstolen slår fast, at en repræsentant for det oprindelige folk er Polisario, ovenikøbet i et sådant omfang, at Polisario har ret til at føre dom på vegne af Vestsaharas folk ved Domstolen? Hvilke andre forestiller man sig kunne repræsentere Vestsaharas oprindelige folk, hvis ikke det er Polisario? Sidst gik man ud og spurgte tilfældige mennesker, hvilket Domstolen nu underkender.

Udenrigsministeren (Lars Løkke Rasmussen): Det er sagens kerne. Domstolsafsørelsen forholder sig ikke udtrykkeligt til, hvem eller hvilke organisationer der kan give samtykke på vegne af Vestsaharas folk. Domstolen opstiller et generelt krav om, at der skal være et samtykke implicit eller eksplicit fra Vestsaharas folk, hvorved man kan udlede, at det ikke er tilstrækkeligt alene at konsultere befolkningen i Vestsaharas territorium af de grunde, Søren Søndergaard nævner, og fordi en stor del af Vestsaharas folk i dag bor uden for dette område. Så i vurderingen af, om der foreligger et samtykke fra Vestsaharas folk, vil Polisarios holdningstilkendegivelse i sagens natur generelt kunne indgå som en del af den samlede vurdering.

Det er korrekt, at Polisario har søgsmålskompetence. Det har de, fordi de udgør en juridisk person, og fordi aftalerne påvirker Vestsaharas folk umiddelbart og individuelt. Domstolen fandt for det første, at Polisario udgjorde en juridisk person, og som led i denne vurdering noterede EU-Domstolen sig bl.a., at Polisario i regi af FN-processen om Vestsahara repræsenterer Vestsaharas folk. For det andet konkluderede Domstolen, at aftalerne med Marokko påvirkede Vestsaharas folk umiddelbart og individuelt, eftersom aftalerne fandtes at påvirke retten til selvbestemmelse for dem. Selv om dommen har skabt mere klarhed, er den ikke klar på spørgsmålet om, hvordan og med hvem man skal indhente samtykke. Derfor er der i kølvandet på disse domme et arbejde for at få klarlagt, hvordan man skal forholde sig til dommen i relation til fremadrettet aftaleindgåelse.

Søren Søndergaard (EL): Det er lige præcis her, vi går ud af juraen og ind i politikken, og så er det jo godt, vi har en minister til stede. Vi er enige om, at det slås krystalklart fast i dommens § 128, at den oprindelige befolkning skal forhandles med og tilgodeses. I § 68-70 slås det fuldstændig klart og entydigt fast, at Polisario repræsenterer Vestsaharas folk. Deraf kan ministeren politisk drage den konklusion, at vi nok skal snakke med Polisario, når vi vil indgå aftaler om Vestsahara fremover. Det ville være en politisk beslutning. Man kan også vælge at sige, at det ikke står der direkte, så derfor er der behov for en ny domstolsafgørelse, men hvis man lægger de to ting sammen, er der kun én logisk konklusion. Eller kan ministeren pege på andre, man kan forhandle med som repræsentant for Vestsahara? Det tror jeg ikke ministeren kan. Det har man forsøgt før, og det lykkedes ikke. Så kan vi ikke få den politiske melding, at den danske regering vil arbejde for, at vi snakker med Polisario, næste gang EU skal indgå en handelsaftale med Marokko, der omfatter Vestsahara? Er det for meget forlangt?

Udenrigsministeren (Lars Løkke Rasmussen): Det er måske en my for meget forlangt, al den stund at der ligger en domstolsafgørelse, hvorved denne aftale er annulleret. Der er brug for at få et grundlag for rækkevidden af dommen, for at man kan forholde sig til at indgå nye aftaler. Bag ved det hele ligger tvisten om Vestsahara, der rører i en FN-proces, som vi understøtter, og som er det rigtige sted at lægge sine kræfter, for det er der, den ultimative afklaring kan komme.

Vores indstilling er, at vi helt naturligt skal respektere både folkeretten og EU-retten, når vi indgår aftaler. Nu ligger der en domstolsafgørelse, som klarificerer det. Og så er der brug for, at man i EU-systemet tilvejebringer et grundlag for en politisk drøftelse om, hvordan det skal tages ned i forhold til et fremtidigt samarbejde med Marokko, som har territoriale krav. Det har Algeriet sådan set også. Det grundlag afventer vi.

Jeg kan ikke komme det meget nærmere her i dag.

Theresa Scavenius (UFG): Ministeren siger, at man vil lade handelsaftalerne fortsætte til 2025 i respekt for de aktører, der allerede har lavet dispositioner. Man kunne også vælge at korrigere med det samme, nu hvor en ulovlig praksis har foregået i mange år. Hvad siger dommen om, hvad vi gør nu og fremadrettet?

Der har været mange domme, og der er ikke blevet lyttet til dem. Hvordan skulle det være anderledes i dag?

Udenrigsministeren (Lars Løkke Rasmussen): Fordi det er en endelig afgørelse, som statuerer den endelige juridiske afklaring af spørgsmålet. Det må derfor entydigt ligge til grund for det fremadrettede.

Det er en integreret del af Domstolens afgørelse at lade aftalen udløbe i oktober 2025. Det er ikke en politisk oversættelse af dommen. Som jeg forstår det, er bevæggrunden, at folk har disponeret i tillid til handelsaftalen. Det er fornuftigt nok, at man ikke bare med et knips med fingrene lader aftaler falde til jorden, men at man respekterer, at nogle har ageret i tillid, hvis der skal være troværdighed omkring EU's handelsaftaler.

Søren Søndergaard (EL): Der er to problemer. For det første har fiskerikoncerner i EU enormt store økonomiske interesser i at agere på Vestsaharas territorium, fordi det indeholder naturrigdomme, og fordi fiskebestanden er meget stor ud for Vestsaharas meget lange kyst. Da Marokko er besættelsesmagt, er det letteste at betale Marokko for at få lov til at tage Vestsaharas ressourcer.

For det andet har man brug for Marokko til at holde flygtninge væk fra Europa. Derfor er man klar til at gøre meget for at please Marokko. Jeg efterlyser, at vi som forsvarere af folkeretten også lever op til den, uanset hvor pragmatisk eller idealistisk man ønsker at føre udenrigspolitik.

Ministeren forholder sig ikke til, at der ikke er andre, der kan repræsentere Vestsaharas folk, end Polisario. Kan ministeren nævne nogen? Sidste gang fandt EU nogle på gadehjørnerne, og det afviste Domstolen. Polisario er i FN-systemet anerkendt til den opgave, og de har fået retten til at føre sager ved Domstolen. Hvis ikke ministeren kan finde andre, hvorfor kan vi så ikke få en politisk forpligtigelse til, at vi selvfølgelig skal snakke med Polisario? Ministeren er i politik, så det ligger inden for ministerens politiske mulighed at sige, at vi selvfølgelig skal snakke med Polisario, når vi skal indgå aftaler om Vestsaharas rigdomme.

Udenrigsministeren (Lars Løkke Rasmussen): Jeg er rigtignok i politik, og derfor udtrykker jeg mig ikke altid sort-hvidt, for der skal også være et rum. Det rum er der kastet noget mere lys over ved domstolsafgørelsen, fordi den klart stadfæster, at forudsætningerne for at sikre sig et samtykke fra Vestsaharas oprindelige befolkning ikke er på plads. Det er ikke godt nok, og derfor er det taget af bordet. Men dommen siger ikke noget meget præcist om, hvad der i øvrigt skal tilvejebringes fremadrettet for at efterleve kravene. Derfor er der brug for at få et nyt grundlag at stå på. Jeg kan ikke komme det meget nærmere.

Jeg kan sagtens se konturerne af de problemer, Søren Søndergaard nævner. Jeg synes ikke, der er nogen grund til at sidde at putte med det, for vi lever alle sammen i den virkelige verden, og i den virkelige verden ligger Marokko, hvor det ligger, og landet har en strategisk betydning for Europa, bl.a. af de grunde, Søren Søndergaard nævner. Og i den virkelige verden er der en omstridt situation i Vestsahara, hvor der er en FN-proces i gang, hvor Polisario spiller en rolle. Det bedste ville være, at den proces kom i mål, så den helt grundlæggende uklarhed ikke er til stede. Så ville man vide, hvem man skulle handle med. Indtil da må man navigere i territoriet. Vi navigerer med det afsæt, jeg har gjort rede for i dag, nemlig at vi ønsker, at der skal være respekt både om folkeretten og EU-retten.

Søren Søndergaard (EL): Jeg forstår, at man vil kigge meget grundigt på det. Vil den danske regering også tage initiativ til at kigge på, om de ulovligheder, der er begået over for Vestsaharas folk, er ansvarspådragende? Det vil sige, om der skal tilfalde Vestsaharas oprindelige befolkning en erstatning for den uret, der er begået mod dem?

Udenrigsministeren (Lars Løkke Rasmussen): Man skal økonomisere med sine kræfter, og jeg afslører vist ikke nogen stor hemmelighed ved at sige, at vi ikke er drivende i disse spørgsmål, og vi bliver det nok heller ikke, bl.a. fordi vores egen relation er relativt begrænset. Vores direkte handel er ekstremt beskeden. Eksporten til Marokko udgjorde 0,1 pct. i 2023 svarende til 1,9 mia. kr. Vi har ingen fiskerimuligheder under fiskeriprotokollen med Marokko. Vi har som nation ikke nogen væsentlig selvstændig økonomisk interesse i handels- og fiskeriaftaler eller andet. Det rækker ikke ved, at vi har vores principper intakte. Vi står på dem, når diskussionerne er der. Jeg har i dag bekræftet vores tilgang til disse spørgsmål, men jeg planlægger ikke unilaterale politiske initiativer i forhold til dette spørgsmål.

Theresa Scavenius (UFG): Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri er tit i udvalget. Han har givet indtryk af, at der er en aftale om, at vi ikke beskæftiger os med fiskeripolitik i Sydeuropa, mens de til gengæld ikke beskæftiger sig med fiskeripolitik i Nordeuropa. Kan ministeren bekræfte, at den uformelle aftale findes? Det ville jo betyde, at vi slet ikke går ind i denne sag, men faktisk bare understøtter det, som andre lande har interesse i.

Udenrigsministeren (Lars Løkke Rasmussen): Det kan jeg ikke bekræfte. Vi har ikke den slags aftaler, hvor vi lader være med at mene noget om noget, hvis andre lader være med at mene noget om noget andet. Der er i øvrigt et sæt grundlæggende principper, som skal iagttages uanset hvad. Det er bl.a. et af dem, man er stødt på her, og det er derfor, dommen går imod de indgåede aftaler, og at aftalerne nu løber ud og annulleres. Man skal finde en anden vej frem, hvis man vil indgå aftaler, der dækker denne geografi. Det kommer med en kompleksitet. Jeg forsøger at sige, at det nok altid vil være sådan, at i en verden med legio problemer vil nogle problemer drage én mere end andre. Det er en kombination af, hvem man er, hvilke idéer og hvilket værdigrundlag man står på, og hvilke interesser man har. Det er en almen betragtning, som jeg tror alle omkring dette bord vil kunne nikke til. Vores hoveder ville eksplodere hver aften, vi gik i seng, hvis vi skulle forholde os til alle problemer med lige stort engagement. Vi arbejder på at udbygge vores relation til Marokko, også som en del af den brede Afrikastrategi, fordi Europa har en strategisk interesse i det. Der er også uudnyttede danske muligheder i Marokko. Men vi sender ikke al vores energi ind i det.

Theresa Scavenius (UFG): Det handler ikke om at kaste al sin energi ind. Det handler om, hvad den danske position er, når der skal indgås en ny aftale. Det kan godt være, vi ikke er en drivende kraft, men vi skal have en klar politisk position, og det er det, der bliver efterspurgt på dette samråd. Kan ministeren præcisere den danske position, når der skal indgås en ny handelsaftale?

Udenrigsministeren (Lars Løkke Rasmussen): Den danske position er, at vi gerne vil have så stort et engagement som overhovedet muligt med alle Afrikas lande i forhold til handel, investeringer, forsyningskæder osv. Det er en helt overordnet europæisk strategisk interesse. Som en grundforudsætning for det vil vi gerne have, at aftalerne skal respektere folkeretten og EU-retten. Det bliver en udfordring, når vi har at gøre med et land – Marokko – som har et engagement i Vestsahara, som er tvivlsomt, ligesom andre aktører også har det. Der er en meget uklar situation, hvilket

der kører en FN-proces på, som vi i øvrigt også forsøger at understøtte, også i forhold til FN's særlige udsending. Det er også derfor, vi har ønsket at sende et signal om, at vi ser et potentiale i Marokkos positioner. Det har vi gjort med en noget blødere formulering, end andre europæiske lande har gjort, f.eks. franskmændene, som er noget mere specifikke om, at den marokkanske tilgang er tilgangen. Der har vi selvfølgelig et engagement, for vi vil meget gerne have, at der ingen steder i denne verden er uafklarede territoriale spørgsmål. I mellemtiden er vi nødt til at forholde os til, at sådan er verden ikke. Spørgsmålet omkring Vestsahara er desværre ikke det eneste af den type spørgsmål, der aktuelt findes i verdenspolitikken.

Theresa Scavenius (UFG): Jeg forstår godt, at der er et ønske om engagement i Afrika generelt, men Søren Søndergaard har allerede nævnt modsatrettede interesser, såsom migrationspolitik, klimapolitik, landbrugspolitik osv. Tingene går ikke altid op i én ramme.

Hvordan ser Marokko på denne sag? Bruger de spørgsmålet om Vestsahara som en del af handlingerne f.eks. i forhold til spørgsmålet om flygtninge eller noget af det engagement, Danmark ønsker i Marokko? Ministeren snakker om den virkelige verden, og den er selvfølgelig ikke altid pæn og rar og nem, og der er modsatrettede interesser, og derfor er det vigtigt at vide, hvad der er et kardinalpunkt for dem i forhold til europæiske interesser i Afrika.

Udenrigsministeren (Lars Løkke Rasmussen): Alle lande, der interagerer med hinanden, forsøger at spille deres kort bedst muligt, og alle lande har et sæt interesser. Jeg vil tro, at Marokko ville have det allerbedst med en anerkendelse af, at Vestsahara tilhører Marokko – det er bare ikke situationen. Det rokker ikke ved, at vi har en kæmpe interesse i at have en god relation til Marokko, bl.a. af de grunde, Søren Søndergaard nævnte før. Det er ikke nogen stor overraskelse. Der er et kæmpe migrationspres på Europa, og Europa har en interesse i at opbygge partnerskaber med de lande op til Middelhavet, hvor disse folk transporteres igennem. Marokko er et af de lande, der er en god relation til i den henseende. Vi havde Egyptens præsident på besøg for nylig, og der er også en debat i offentligheden om, hvilke relationer man skal have til hvem, og hvilket demokratisk fundament de står på osv. Vores tilgang til livet er, at vi er nødt til at håndtere verden, som den er – ikke som vi ønsker, den skulle være. Det skal vi gøre med respekt for, at vi står på principper. Derfor har vi nikked til, at Rådet kunne appellere sagen, fordi det kunne bidrage til en afklaring af det juridiske, som herved er afklaret. Det kaster vi ikke smuds på, for vi ønsker at have disse relationer, men vi ønsker også, at de skal være med respekt for folkeretten og EU-retten. Når de ikke er det, må man finde en ny vej frem. Man kunne vælge at sige med en entydig og klar stemme, at Polisario har stemmen og vetoretten i forhold til eventuelt nye aftaleindgåelser, men det tror jeg ville være en uhensigtsmæssig låsning af Europa for nærværende.

Søren Søndergaard (EL): Det er et problem, hvis man nøjes med at se verden, som den er nu, og ikke hvordan den er i morgen. Er ministeren orienteret om spændingerne i de meget store flygtningelejre i Algeriet, hvor hundredtusindvis af flygtninge fra Vestsahara har levet i alt for mange år, og hvor der er en radikalisering i gang, der ikke alene kan føre til en genopblussen af den væbnede kamp og konflikt, men også til store flygtningestrømme til Europa? Man kan undgå, at det sker i morgen, ved at presse på for at finde en løsning, så de mennesker i stedet kan komme hjem til deres hjemland og være med til at opbygge det, uden at være under marokkansk overhøjhed.

Theresa Scavenius (UFG): Samtalen begynder at blive mere interessant, for vi får alle nuancerne frem. Men det betyder også bare, at Danmark står på folkeretten, medmindre det er lidt udfordrende for nogle af vores interesser. Jeg tager ned efter dette samråd, at vi stadig står i en uklar situation.

Udenrigsministeren (Lars Løkke Rasmussen): Det synes jeg er forkert taget ned, men jeg kan jo ikke bestemme, hvordan andre tager tingene ned. Jeg synes, jeg meget klart har sagt, at vi står på folkeretten og EU-retten. Det har været vores bevæggrund for at understøtte en juridisk prøvelse af aftalen. Den afgørelse tager vi fuldstændig til efterretning, og den må ligge til grund for eventuelle nye aftaler.

Jeg forsøger at forholde mig åbent og ærligt til alle dilemmaerne. En forudsætning for at påvirke, hvordan verden kommer til at se ud fremadrettet, er, at man møder verden, som den er. Heller ikke det, Søren Søndergaard nævner, er superenkelt. Det er klart, at der er et flygtningeproblem. 173.000 folk fra Vestsahara sidder i flygtningelejre i Algeriet, og det forsøger vi at engagere os i via UNHCR (FN's Flygtningeorganisation), FN's Fødevarerprogram og EU's humanitære indsats. Vi forsøger også at engagere os i FN-processen oven på våbenhvilen mellem Marokko og Polisario, der blev brudt omkring årtuskiftet. Vi bakker op om de bestræbelser, men det ligger ikke i mine hænder at trække de grænser på Afrikas kort, der får denne problemstilling til at forsvinde i morgen. Jeg er opmærksom på alle de problemer, der knytter sig til det, ligesom jeg er opmærksom på de problemer, der vil knytte sig til en situation, hvor man ikke vil have en relation til Algeriet, fordi de ser anderledes på det i forhold til Marokko og omvendt, og hvor man står på en entydig melding, som gør, at vi ikke kan have et engagement, før de har afklaret deres spørgsmål. Det er det hav, vi svømmer rundt på.

Søren Søndergaard (EL): Jeg synes ikke, man skal underkende danske virksomheders interesse i hverken Marokko eller i Vestsahara. Jeg minder om, at vi under tidligere udenrigsminister Kristian Jensen vedtog en udtalelse i Folketinget, hvor vi bad danske virksomheder om at være påpasselige i forhold til deres opførsel i Vestsahara på grund af problemerne. Men på trods af den stigende interesse fra danske virksomheder i både Vestsahara og i Marokko samt EU's store interesse, forventer jeg ikke, at det bliver et hovedpunkt for ministerens arbejde i de kommende år. Men jeg forventer, at når ministeren får et brev fra Rådet om, hvorvidt vi er med på at undgå at snakke med Polisario, så svarer ministeren, at det er en god idé at snakke med Polisario, når de nu af Domstolen er blevet anerkendt som retmæssige repræsentanter for det oprindelige folk i Vestsahara. Når man alligevel skriver det brev, kan man uden de store anstrengelser også skrive et p.s. om, om vi også skal undersøge, om vi har en erstatningsforpligtigelse over for Vestsaharas folk, når vi nu har begået ulovligheder imod dem i mange, mange år. Det er det eneste, jeg forventer. Det er en relativt begrænset øvelse, men den vil vise, at ministeren har taget dommen ned. Ellers er jeg bange for, at kræfter i EU vil forsøge at finde smutveje, så vil Polisario anlægge en ny retssag, og så skal vi sidde her igen om 2 år og diskutere resultatet af den sag, ligesom vi har gjort 8 gange før. Det er spild af alles tid, og det er først og fremmest synd for folket i Vestsahara.

Udenrigsministeren (Lars Løkke Rasmussen): Det viser, at politik gør en forskel, og det er helt oplagt, at dette emne ville have været forvaltet anderledes, hvis der havde siddet en udenrigsminister fra Enhedslisten. Jeg oversætter ikke dommen præcis på den måde, Søren Søndergaard gør.

Dommen statuerer ikke Polisario som den eneste retmæssige repræsentant for Vestsaharas folk. Den giver Polisario søgsmålskompetence. Polisario indgår som en af parterne i FN-processen, som vi understøtter, og det kunne være godt, hvis den kunne bringes i mål.

De betingelser, der EU-retligt og folkeretligt skulle være opfyldt for at kunne lave aftalerne, har ikke været til stede, og det må man tage ned i forhold til en ambition om at gøre noget fremadrettet. Vi deler den ambition, også selv om jeg ikke har et billede af, at der er markante danske kommercielle interesser i Vestsahara. Vi har i hvert fald ikke været i stand til at tilvejebringe et overblik over, hvilke danske virksomheder der har aktiviteter i Vestsahara. Erhvervsministeriet har heller ikke noget register over danske virksomheder med aktiviteter i Vestsahara. Jeg tror ikke, det er ret mange. Vores handelsmæssige relation til Marokko er også af beskeden karakter, men jeg mener dog, at der er potentiale for mere. For fuldstændigheden skyld skal det siges, at der på trods af alt dette ikke er internationalt vedtaget nogen sanktioner i forhold til Vestsahara. Der er ingen folkeretlige forpligtigelser, der forhindrer virksomheder i at have kommercielle aktiviteter i Vestsahara. De virksomheder, der måtte ønske at have det, står til ansvar for deres egne dispositioner. Det vil også være sådan, at folk, der bor i Vestsahara – hvad enten de er en del af det oprindelige folk eller ej – har en interesse i økonomisk aktivitet og udvikling i deres område.

Punkt 2. Rådsmøde nr. 4070 (udenrigsanliggender) den 16. december 2024

Rådsmøde 4070 – Bilag 1 (sammenotat)

EUU alm. del (20241) – Bilag 156 (kommenteret dagsorden)

Udenrigsministeren (Lars Løkke Rasmussen): Det vil være det første rådsmøde med Kaja Kallas i rollen som den høje repræsentant. Det ser jeg meget frem til, og derfor vil vi ved siden af dagsordenen have en morgenmadsdrøftelse, som mere handler om arbejdsform og arbejdstilrettelæggelse. Jeg har pænt store forventninger til, at hun vil kunne bidrage til, at vi får mere energi og mere fokus i vores udenrigspolitiske drøftelser, endnu bedre samspil mellem EU's og landenes udenrigstjenester og mere dynamisk brug af Team Europe-konceptet. Der står, at hun har et klart billede af også at kunne designere udenrigsministre i forskellige situationer til så at sige på hendes og EU's vegne at kunne steppe op. Det er alt sammen vigtigt, hvis Europa skal spille en rolle i verden.

Jeg forelægger alle punkter til orientering. Punktet om hybride trusler er udgået af dagsordenen. Emnet er måske mere relevant end nogen sinde, og netop derfor ønskede EU mere tid til at forbedre drøftelsen. Forventelig vil emnet dermed komme på dagsordenen på et senere rådsmøde.

1. Ruslands aggression mod Ukraine

– *Politisk drøftelse*

EUU alm. del (20241) – Bilag 166 (udvalgsmødereferat side 21, senest behandlet i EUU 15/11-24)

Udenrigsministeren (Lars Løkke Rasmussen): Jeg forventer, at drøftelsen først og fremmest vil fokusere på EU's militære støtte til Ukraine på kort og lang sigt, herunder ammunition, luftforsvarssystemer og træningsindsatser.

Det er afgørende, at vi i EU kommer videre med arbejdet med den militære bistandsfond til støtte for Ukraine under den europæiske fredsfacilitet (EPF). Der er desværre fortsat ikke enighed om, hvordan fondens 5 mia. euro skal bruges, men der forhandles med henblik på at lande en aftale. Det har været lige ved og tæt på flere gange. Fra dansk side arbejder vi for, at der findes en løsning, så støtten kan komme Ukraine til gavn.

Derudover forventer jeg, at drøftelsen vil fokusere på EU's sanktioner mod Rusland. Danmark arbejder fortsat for de hårdest mulige sanktioner mod Rusland, der kan opnås enighed om i EU. Jo længere tid sanktionerne får lov til at virke, desto større er deres effekt. Det ser vi direkte afspejlet i den russiske krigsøkonomi, som er hårdere og hårdere ramt af øget inflation, stigende renter og signifikante valutafald. Det virker, og derfor er det vigtigt, at vi opretholder momentum og bliver ved med at tilpasse sanktionerne, så de ikke blot rammer hårdest muligt, men også bliver så svære som overhovedet muligt at omgå.

Theresa Scavenius (UFG): Jeg er begyndt at interessere mig rigtig meget for det reformprogram, som er en del af lånebetingelserne for Ukrainestøtten. Det undrer mig meget, at ministeren ikke nævner det på dette møde, når det er en stor del af det, der kommer til at ske fremadrettet. Hvad er

ministerens politiske holdning til det store reformprogram, der bl.a. handler om privatisering af banker og flere tusind offentligt ejede selskaber? Hvordan vil det støtte Ukraine i en krigssituation? Kan det virkelig passe, at vi fra dansk side skal støtte et så stort reformprogram i krigstid?

Ministeren siger, at økonomien forværres i Rusland, og at det ser ud til, at sanktionerne virker. Hvad er vores smertegrænse for, hvad effekterne kan være af vores sanktioner? Andre gange er der overvejelser omkring den humanitære effekt på grund af for stramme sanktioner, som f.eks. børn, der ikke får medicin osv. Er det lige meget, fordi det er Rusland?

Christian Friis Bach (V): Kan udenrigsministeren sætte lidt flere ord på, hvad der blokerer for den militære bistandsfond, og hvad der kan gøres for at få den til at fungere meget hurtigt? Det er jo helt urimeligt i denne situation, at vi ikke kan få den fond ud at virke.

Udenrigsministeren (Lars Løkke Rasmussen): Til Theresa Scavenius angående reformprogrammet: Det er økonomiministeren, der er ressortminister. Men helt overordnet og principielt kan jeg sige, at vi har et positivt pres på et ukrainsk reformprogram. Det har vi, fordi det er gensvaret på et meget stærkt ukrainsk ønske om europæisk integration, som vi understøtter. Derfor er vi også glade for, at optagelsesforhandlingerne er i gang. Det vil være forkert at have den tilgang, at vi lige skal have overstået en krig, og så kan vi bagefter snakke om europæisk integration. Men det siger noget om de kæmpe opgaver, Ukraine står med, at de på én og samme tid skal føre en forsvarskrig og udvikle deres samfund. Det er nødt til at gå hånd i hånd, fordi det sådan set også er det perspektiv om europæisk integration, der skal være med til at sikre nationen Ukraines uafhængighed, også på den lange bane.

Hvad angår sanktioner og smertegrænser, ville man formentlig teoretisk kunne definere det, for der er selvfølgelig nødt til at indgå humanitære overvejelser, når man laver sanktionsregimer. Helt generelt er vi ikke i nærheden af at have ramt det punkt i forhold til sanktionerne mod Rusland. Derfor er vores position, at vi støtter de hårdest tænkelige sanktioner, der kan opnås enighed om. Den tilføjelse er logisk, al den stund at sanktioner forudsætter enstemmighed i EU. Man kan glæde sig over, at vi faktisk har responderet effektivt med 14 sanktionspakker og en 15. er forhåbentlig lige om hjørnet. I øvrigt har det kommende polske formandskab en tanke om at komme videre. Sanktioner har altså effekt.

Nu tillader tiden ikke en stor diskussion om, hvor Ukrainekrigen står lige nu, men jeg synes, at der er en tendens til, at vi aktuelt får tegnet et lidt sort-hvidt billede op af, at Ukraine er på hælene og russerne har overhånden. Rusland lider betydeligt under sanktionerne – man kan jo se det på talene – og jeg tror, at der er behov for også at få talt det frem i offentligheden. Derfor er det ikke nu, man skal løfte grebet omkring Rusland.

Claus Jørgensen (SF): SF bakker op om regeringens holdning. Det er vigtigt arbejde, der bliver gjort.

Theresa Scavenius (UFG): Ministeren svarede, at reformprogrammet om privatisering af banker og offentlige selskaber handler om Ukraines ønske om EU-medlemskab. Men er det ikke korrekt forstået, at det normalt er Københavnskriterierne, vi snakker om? Det handler jo om demokrati, retsstat, menneskerettigheder og en velfungerende markedsøkonomi. Så vidt jeg kan se, er der ikke nogen krav om privatiseringer. Kan ministeren præcisere svaret på mit spørgsmål?

Udenrigsministeren (Lars Løkke Rasmussen): Til Theresa Scavenius: Økonomiministeren er ressortansvarlig på det konkrete reformprogram. Men nu nævner du selv en velfungerende markedsøkonomi som et af Københavnskriterierne. Det trækker jo bl.a. derhen, hvor man også sikrer sig, at f.eks. finansielle institutioner fremstår med transparens, konkurrencekraft, minus risiko for korruption osv., hvis man vil have en EU-integration.

Til Christian Friis Bach: Jeg glemte spørgsmålet om EU's militære fond. Det er svært at sige noget om det på et åbent møde. Det burde være faldet på plads for meget, meget lang tid siden, men det har forudsat en enstemmighed, som ikke har kunnet opnås. Ét land har i særlig grad haft en anden position. Der har været brugt meget intellektuel tankekraft på at løse cirkelns kvadratur, og der har også været nogle bud på det. Det seneste bud stødte på et problem i et andet land, og så er vi tilbage. Det forsøger man at bygge bro over. Det er nok så konstruktivt uklart, jeg kan sige det her. Men det skal på plads. Det er forstemmende, at der er en grundlæggende politisk enighed og ressourcerne er der, men de kan ikke komme ud at spille, fordi teknikaliteterne i det ikke kan komme på plads. Vi presser ekstremt meget på, og vi har en meget pragmatisk tilgang til, hvordan man skruer det sammen, så man kan få det ud at spille, og hvis nogen har et problem med det, så kan de stå ved siden af.

Lydudfald.

Udenrigsministeren (Lars Løkke Rasmussen): Ja, eller noget tilsvarende.

2. Georgien

– Politisk drøftelse

EUU alm. del (20241) – Bilag 166 (udvalgsmødereferat side 24, senest behandlet i EUU 15/11-24)

Udenrigsministeren (Lars Løkke Rasmussen): Situationen har udviklet sig i en meget foruroligende retning. Efter premierministerens udmelding om, at man udsætter EU-optagelsesforhandlingerne, er den overvejende proeuropæiske georgiske befolkning gået på gaden i alle de større byer. Her er de blevet mødt af omfattende politivold og anholdelser.

Dette kommer i kølvandet på det stærkt kritiserede parlamentsvalg og en generel demokratisk tilbagegang, herunder vedtagelsen af den såkaldte fremmedagentlov. Allerede i sommer besluttede EU at suspendere ny støtte til Georgien gennem den europæiske fredsfacilitet (EPF) og begrænse de politiske kontakter med den georgiske regering. I lyset af den fortsatte demokratiske tilbagegang har EU også siden da sat den direkte finansielle støtte til georgiske myndigheder i bero.

I lyset af den nye udvikling vil der på rådsmødet blive drøftet mulige handlingsspor. Optioner omfatter bl.a. yderligere suspension af den økonomiske støtte, suspension af visumfrihed og sanktioner mod dem, der er ansvarlige for den brutale vold mod demonstranter og journalister.

Fra dansk side mener vi, at der skal sendes et stærkt signal til den georgiske regering om, at EU fordømmer den brutale vold mod fredelige demonstranter. Vi bakker derfor op om indførelse af sanktioner mod de personer, der er ansvarlige for volden, herunder regeringsrepræsentanter. Dertil bakker vi op om yderligere suspendering af økonomisk støtte til de georgiske myndigheder. Vi er også villige til at drøfte suspension af visumfrihed.

Samtidig bør EU og medlemsstaterne fortsætte støtten til det georgiske civilsamfund. Vi skal fortsat kommunikere til den overvejende proeuropæiske befolkning, at døren til EU står åben på velkendte betingelser, men at kursen anlagt af den georgiske regering er uforenelig med fremskridt i EU-sporret.

Søren Søndergaard (EL): Der er fuld opbakning herfra omkring fordømmelse af volden, sanktioner mod ansvarlige, suspension af støtte osv., som der lægges op til. Men hvad gør vi ved det reelle problem i Georgien? Regeringens manøvrerum er meget lille. Hvis regeringen vælger en radikalt anden vej, sådan som oppositionen ønsker, gør de det i et land, der ikke har nogen sikkerhedsgaranti. Det vil sige, at risikoen for, at de russiske kampvogne kører de 500 meter op til hovedvejen og deler landet, og at der kommer angreb fra de to løsrivelsesrepublikker, er kæmpestor. Det er ikke noget argument for vold mod demonstranter, men hvordan forholder man sig til det overordnede billede? Hvis man ikke har noget at byde ind med fra EU's side, er det jo svært. Da Europaudvalget var på udvalgsrejse derovre og kritiserede den stigende eksport af vin til Rusland, sagde den georgiske minister, at vi bare skal sørge for, at de kan få lov til at sælge deres vin i Frankrig. Så skal de nok lade være med at sælge til Rusland. Bliver de reelle problemer overhovedet diskuteret?

Udenrigsministeren (Lars Løkke Rasmussen): Vi åbner f.eks. for at se på visumrestriktioner, men verden er jo ikke sort-hvid, og det er ikke enkelt. Vi skal opfylde to ting på én og samme tid: Vi

skal sende et meget klart signal til den georgiske regering om, at det, vi ser, er inkompatibelt med en ambition om Europa. Det kommer med en pris, der er nødt til at være nogle sanktioner, og der er nødt til at være en effekt. På den anden side skal vi sørge for, at vi ikke slukker lyset for reformkræfter og i virkeligheden sender dem i mørket og i hænderne på nogle, der vil noget helt andet. Derfor skal vi også fastholde støtten til civilsamfundet. Man skal selvfølgelig lige tænke sig om, inden man f.eks. siger, at vi generelt slækker på rejsemuligheder for den georgiske befolkning, så det er et dilemma. Men det gode ved det er, at de dilemmaer uomtvisteligt vil være afspejlede i landenes udgangspositioner, når man bringer de 27 EU-medlemslande sammen om det bord. Jeg mener, at det er vigtigt, at man en gang imellem lægger en ret klar farve på bordet, hvis man gerne vil have, at farverne blandes, for der skal nok være andre, der har en klar ambition om at fortynde den. Vores udgangspunkt vil være, at vi er nødt til at gå pænt hårdt til Georgien, hvis det, vi ellers går og siger om f.eks. Københavnskriterier, skal være meningsfuldt.

Claus Jørgensen (SF): Vi har tidligere hørt fra europaministeren, hvordan de unge – ikke kun i Georgien, men også andre steder i Serbien, på Balkan osv. – vender sig lidt mod EU. Nu siger ministeren, at vi skal appellere til proeuropæiske interesser. Hvordan skal vi gøre? Skal vi støtte dem økonomisk? Så risikerer vi, at de kommer over i fremmedagentkategorien. Er det nok med moralsk støtte? Hvordan kan vi hjælpe med f.eks. at få de unge med over?

Alexander Ryle (LA): Tak til ministeren for at konkretisere, hvad en stærk reaktion fra EU's side mod Georgien betyder. Det stod ikke i vores papirer. Vi er enige i, at der skal være en stærk reaktion. Vi støtter også sanktioner både på grund af den eskalerede politivold og den negative udvikling i forhold til demokrati og menneskerettigheder, men egentlig også på grund af valghandlingen. Flere internationale organisationer, bl.a. Europarådet og OSCE (Organisationen for Sikkerhed og Samarbejde i Europa), har kritiseret de uregelmæssigheder, der fandt sted. Er regeringen enig med Europa-Parlamentet, der erklærede parlamentsvalget i Georgien for illegitimt og krævede nyvalg? Og hvis regeringen er enig i det, støtter man så, at der kommer en undersøgelse af valget og måske nyvalg? Kan ministeren konkretisere, hvilke sanktioner man kunne forestille sig, at der kunne blive indført mod Georgien? Alle lande skal være enige om det, men hvor kunne man starte, hvis man vælger at gå den vej?

Udenrigsministeren (Lars Løkke Rasmussen): Vi har udtrykt meget bekymring omkring det georgiske valg, men vi har ikke truffet en endelig beslutning og sagt, at det var illegitimt, og at det skal gå om. Vi afventer de endelige rapporter.

Hvad angår sanktioner, ser vi gerne, at der indføres målrettede sanktioner mod personer, der er ansvarlige for den brutale vold i Georgien, herunder regeringsrepræsentanter. Vi ser også gerne, at man handler på anbefalingerne i Kommissionens årlige rapport om efterlevelse af visumfritagelseskravene i bl.a. Georgien. Der står, at fremmedagentloven og loven om familieværdier underminerer grundlæggende rettigheder og krænker menneskerettighederne. Derfor er vi hverken afvisende over for en midlertidig suspension af Georgiens visumfrihed, eller at der indføres visumkrav på diplomat- og tjenestepas. Vi bakker op om yderligere suspendering af økonomisk støtte til de georgiske myndigheder. Og vi bakker først og fremmest op om, at det kommunikerer med en betydelig klarhed. Risikoen er jo det dilemma, at der er en i virkeligheden stærkt proeuropæisk befolkning, og så er der en georgisk regering, som har sat de ting på pause. Der skal vi spille vores kort på en

måde, hvor vi ikke spiller det ind i deres hænder. Derfor skal der på den ene side være sanktioner og stramninger, og på den anden side handler det om meget tydeligt at få signaleret, hvorfor vi gør det, og at vores ambition i virkeligheden vil være at gøre det stik modsatte, nemlig at række hånden yderligere ud og give yderligere markedsadgang og økonomiske incitamerter. Det er det balancepunkt, vi står med. Det er min forventning, at der fra et flertal af lande vil være opbakning til yderligere EU-tiltag og altså en stærk EU-fordømmelse.

Vi åbnede en ambassade i Georgien og har en ambition om at interagere med det georgiske civilsamfund, og det gør vi. Det er en af grundene til, at vi har været så kritiske omkring den lovgivning, som gør det sværere for os. Vi navigerer i det, og det er vi i tæt dialog med parterne om, men det er jo ikke meget enkelt. Vi støtter og har også øget støtten til georgiske civilsamfundsorganisationer via danske partnerorganisationer. Støtten går til forskellige nødinitiativer, såsom opgradering af digital og fysisk sikkerhed og adgang til retshjælp for at nævne noget konkret, der spiller ind i den nuværende situation.

3. Situationen i Mellemøsten

– *Politisk drøftelse*

EUU alm. del (20241) – Bilag 166 (udvalgsmødereferat side 28, senest behandlet i EUU 15/11-24)

Udenrigsministeren (Lars Løkke Rasmussen): Jeg forventer, at hovedfokus vil være udviklingen i Syrien samt EU's fortsatte bestræbelser på at bidrage til deeskalering og løsningsperspektiver for regionen.

I Syrien er der med Bashar al-Assads fald en historisk mulighed for, at det syriske folk kan bygge en bedre fremtid. Men det er også en tid fyldt med usikkerhed og ængstelse for mange syrere. Der er tale om en meget dynamisk situation, hvor de mange oprørsgrupper nu indbyrdes vil skulle afstemme deres interesser, og hvor udfaldsrummet går fra det håbefulde til frygten for et andet scenarie, der minder mere om Libyen eller noget tilsvarende.

Det er vigtigt, at EU bidrager til at sikre en inkluderende politisk proces i Syrien og tilskynder til en fredelig magtoverdragelse. EU bør opfordre alle aktører til at bevare Syriens territoriale integritet og sikre beskyttelse af civile, herunder kvinders og minoriteters rettigheder. Derudover er det naturligvis vigtigt, at EU fortsætter sit humanitære engagement, idet 70 pct. af den syriske befolkning ifølge FN er afhængige af nødhjælp og 13 millioner syrere oplever akut fødevareusikkerhed. Det er også baggrunden for, at vi fra dansk side den 10. december 2024 udmeldte et nyt humanitært bidrag til Syrien på 50 mio. kr. Endelig skal vi i EU holde tæt kontakt med USA og vores internationale partnere i regionen.

I Libanon trådte en våbenhvile i kraft den 27. november 2024. Der har siden været hændelser, hvor parterne har beskyldt hinanden for at overtræde aftalen, men omfanget af væbnede angreb er reduceret markant, og våbenhvilen ser foreløbig ud til at holde.

EU vil mobilisere en række instrumenter for at understøtte våbenhvileaftalen, herunder støtte til den libanesiske hær og UNIFIL (FN's midlertidige styrke i Libanon) samt humanitær bistand og støtte til postkonfliktgenopbygningsindsatser. Danmark har støttet den libanesiske hær med 10 mio. kr. i 2024 og givet et nyt humanitært bidrag på 65 mio. kr., hvilket bringer den samlede humanitære støtte til Libanon, herunder i forbindelse med fordrivelseskrisen i Syrien, op på mere end 156 mio. kr. i 2024. Det er tilsagn, som delvis er meldt ud på Macronkonferencen, der rettidigt fandt sted i Paris for en del uger siden efterhånden, og det danske bidrag blev tiltrådt af Finansudvalget i går den 12. december 2024.

I Gaza fortsætter kamphandlingerne, og den katastrofale humanitære situation er under stadig forværring. I det nordlige Gaza er der områder, som har været under belejring i næsten 2 måneder, hvor FN kun én gang har opnået humanitær adgang. Fra EU's side skal vi fastholde fokus på Gaza og fortsætte med at opfordre til våbenhvile og understrege behovet for hurtig, sikker, vedvarende og uhindret humanitær adgang til og i Gaza.

Endelig forventer jeg, at vi på rådsmødet vil fortsætte vores drøftelser om EU's støtte til det palæstinske selvstyre og dets reformer.

Søren Søndergaard (EL): På lang sigt er der en trussel med overgangsstyret og det kommende styre, men den helt store trussel på kort sigt er, at Islamisk Stat for alvor vinder fodfæste igen og f.eks. måske endda får frigivet nogle fanger. EU-landene indgår i koalitionen mod Islamisk Stat. Hvad er status for den? Er den aktiveret, bliver den aktiveret, og ser EU den som et instrument? Hvordan forholder man sig til risikoen for, at Islamisk Stat genopstår? Overlades det bare til amerikanerne?

Problemet med den humanitære støtte har været, at den har måttet gå igennem Damaskus, fordi Røde Kors har måttet følge officielle kanaler. Nu er Damaskus der ikke mere, i hvert fald ikke på den måde, det var tidligere, så hvordan sikrer man, at den nødhjælp ikke bare kommer ud til det, regeringsstyrkerne kontrollerede i gamle dage, men kommer ud til alle? Ikke mindst de mange flygtninge fra Afrin og fra Aleppo, kurdiske flygtninge, som er fordrevet fra deres områder og ikke får lov til at vende tilbage og derfor ender enten på landevejen eller oppe i det nordøstlige Syrien, hvor nødhjælpen har været sparsom.

Udenrigsministeren (Lars Løkke Rasmussen): Nu får vi bevillingen for nødhjælp på plads, og så skal vi have pengene ud at spille. Vi er i gang med konkret at afdække, hvordan vi bedst gør det i dialog med eksisterende humanitære partnere på tværs af Syrien. Jeg ikke komme det meget nærmere nu end at sige, at alt, hvad du siger, er rigtigt. Det gælder opmærksomhed på, at nødhjælpen når bredt ud, og at vi nu står i en situation, hvor der i det håbefulde scenarie f.eks. er signaler om inklusion og et Syrien med plads til alle, hvis man lytter til, hvad HTS (Hayat Tahrir al-Sham) siger. Det står noget i kontrast til den ideologiske platform, bevægelsen er dannet på. Derfor er det selvfølgelig vigtigt, at vores nødhjælpsressourcer spilles rigtigt ind, så det bedst muligt understøtter det håbefulde scenarie.

Koalitionen mod Islamisk Stat er i live. Vi har også fortsat et engagement i relation til NATO's mission i Irak og bevillinger til et stabiliseringspartnerskab i det nordøstlige Syrien. Jeg har selvfølgelig også noteret mig, at USA har taget hårde midler i brug i forhold til at have gennemført bombninger mod vel 75 ISIL-mål i Syrien.

Du har helt ret i, at der er en risiko her. Måske skulle man på et andet tidspunkt f.eks. i regi af Nævnets tage en temadrøftelse om Syrien, for det er godt nok gået stærkt og måske også uventet, og det rummer jo forskellige scenarier. Det er ikke isoleret i vores hænder, hvad der materialiserer sig. Men belært af, hvad man så oven på det arabiske forår og med hensyn til Libyen, skal man i hvert fald have et klart billede for, hvordan vi bedst understøtter det.

Det kommer også med dilemmaer. Det gælder f.eks. det forhold, at vi betragter dem, der nu har taget magten i Damaskus, som terrorister. Deres organisationer og som individer er de terrordesignerede både af EU og USA. Her må man i særlig grad se på verden, som den er, og hvordan man så understøtter en fredelig transition, en inkluderende proces og et Syrien, der kan få en bedre fremtid, uden på forhånd at flytte de mennesker over i en kategori, hvor de i hvert fald ikke endnu har fortjent at være. Det er enormt dilemmafyldt og kommer med utrolig mange også praktiske implikationer. Vi har en FN-udsending, som agerer på et FN-mandat, hvor det internationale samfund ser de mennesker som terrorister. Men omvendt er man nødt til at have en interaktion, hvis man skal kunne påvirke det. Det er godt nok ikke nemt.

Uden at lave indenrigspolitik ud af det, er man nok også nødt til at få en nuance omkring, hvilken effekt det har for syriske flygtninge. Der er folk, der vender tilbage til Syrien, og helt aktuelt er der også folk, der flygter fra Syrien, ud fra en angst for, at billedet kan vende, og at der pludselig kan være nogle shiamuslimere, som ikke vil kunne finde sig til rette i det nye Syrien. Så hele udfordringen kommer også med rigtig mange kulører. Jeg håber, at vi fra dansk side i vores samlede tilgang til det på alle dimensioner og på alle politikområder forstår, at nu er der en dør, der åbner sig til en potentiel bedre fremtid. Men den er altså ikke slået så meget op endnu, at man kan tage den positive udvikling for givet på alle områder.

Claus Jørgensen (SF): Danmark har sendt 50 mio. kr. afsted. Hvordan ser det ud med de andre EU-lande? Hvor meget har EU valgt at sende afsted?

Rusland har også en interesse i Syrien, de har baser dernede. Hvordan ser det ud med dem? Er russerne helt ude af Syrien nu, eller vil de stadig have en rolle at spille og kunne påvirke det nuværende styre?

NOT Udenrigsministeren (Lars Løkke Rasmussen): Jeg har ikke noget eksakt opdateret overblik over nationale støtteudmeldinger på Syrien. Men det vil jeg også gerne selv have, også i forhold til debatten på rådsmødet. Det vil formentlig være et ret dynamisk overblik, men det sætter jeg i værk, og hvis der er interesse for det, vil jeg gerne sende det over. Der er jo to ting her: Hvad kan EU gøre kollektivt, og hvad gør EU's lande?

Ruslands fortsatte tilstedeværelse i Syrien bliver nok en svær diskussion at tage i dette meget åbne forum, og det egner sig måske mere til Nævnet. Men det er jo en kendt sag, at Rusland har flådebaser, og de er der i hvert fald stadig og er intakte for nærværende. Men det er klart, at der potentielt bliver skabt en ny dynamik. Derfor har jeg talt om det håbefulde scenarie, som selvfølgelig er håbefuldt på Syriens vegne, men det er også håbefuldt, at Iran mister den eneste rigtige statslige allierede, de har i området, hvis ellers det her spiller sig rigtigt ud. Syrien er forsyningskanal både til Hizbollah og Hamas. Det kan sagtens have en positiv effekt i forhold til at få deeskaleret regionen og f.eks. betyde noget for Houthisernes kampkraft på sigt. Det er også et vidnesbyrd om et betydeligt svækket Rusland og et betydeligt svækket Iran, som jo har truffet den beslutning – måske fordi de ikke har haft ressourcerne eller de har haft fokus et andet sted – at de ikke fortsat har kunnet holde hånden under Assad. I en tid, hvor verden er af lave, og man kan bekymre sig over mange ting, så skal man også lede efter lyspunkterne, og det er da potentielt et lyspunkt.

UDG 4. Hybride trusler
– *Politisk drøftelse*

Punktet var udgået.

5. Eventuelt

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

6. Siden sidst

Udenrigsministeren (Lars Løkke Rasmussen): Regeringen har meddelt EU, at vi er interesserede i at fortsætte i rollen som gennemførselsaktør i 2025 for udmøntningen af ekstraordinære indtægter fra de immobiliserede russiske aktiver gennem den europæiske fredsfacilitet (EPF).

Det er afgørende, at vi fortsat arbejder aktivt for at styrke Ukraines evne til at forsvare sig selv, herunder ved at styrke den ukrainske forsvarsindustri. Det gør vi fra dansk side gennem den såkaldte danske model, altså direkte investeringer i den ukrainske forsvarsindustri. Her er vi gået forrest, det gør en forskel, og det bliver fremhævet fra alle sider. Også andre lande har nu fået appetit på det. Bl.a. er Sverige og Norge også kommet om bord, og vi prøver vedvarende at række ud og få flere til at finansiere. Vi har også et engagement i at allokere en betydelig del af renter fra de immobiliserede aktiver den vej.

Den næste overførsel af ekstraordinære indtægter til fredsfaciliteten foretages i 2025 og forventes at beløbe sig til i alt 1,9 mia. euro. EU har foreslået, at 1 mia. euro – svarende til cirka 7,5 mia. kr. – allokeres til det spor, som Danmark har haft ansvaret for, nemlig donationer via den ukrainske forsvarsindustri. Det er altså denne ene mia. euro, som Danmark ønsker at udmønte som gennemførselsaktør i 2025.

Udvælgelsen af gennemførselsaktører finder sted i begyndelsen af 2025 og vil være genstand for forhandling mellem medlemslandene.

Jeg har på vegne af forsvarsministeren orienteret Det Udenrigspolitiske Nævn herom fredag den 6. december 2024.

Søren Søndergaard (EL): Der er fuld opbakning til Danmarks kandidatur til at fortsætte som gennemførelsesaktør for renterne af de tilbageholdte russiske aktiver. Hvilke andre lande ønsker at påtage sig den opgave?

Udenrigsministeren (Lars Løkke Rasmussen): Jeg kan ikke sige noget om, hvilke lande der har hvilke ambitioner på et åbent møde.

Vi har udviklet den danske model i dialog med ukrainerne, ved at vi for mere end et halvt år siden tog hul på at investere direkte i den ukrainske forsvarsindustri. De kunne se, og derfor kunne vi se, at det ville være en model, som rummer rigtig mange fordele på én og samme tid: betydelig hurtigere leverancer af udstyr til fronten, kapaciteter, som ukrainerne kender og er veluddannede i at bruge, langt enklere vedligeholdelsesprogrammer og så en samtidig understøtning af den ukrainske økonomi. Der er fortsat en industriel kapacitet i Ukraine, som måske med faktor tre overgår det, der for nærværende kan finansieres. Det giver rigtig god mening at gøre det sådan, fordi pengene rækker længere, og fordi undskyldninger for at ikke at engagere sig i øvrigt også falder bort. Det er ellers meget nemt at kunne sige, at vi ikke har mere på vores lagre, og at der ikke findes noget derude. Den danske model er jo egentlig bare et spørgsmål om penge. Så her kan landene steppe op, og derfor bruger vi også den danske model bilateralt i forhold til at få andre lande om bord.

Der er øjensynligt andre europæiske lande, der også vil påtage sig den opgave, som vi har påtaget os i 2024, og det kan man vel tage som et udtryk for, at det er effektivt, og det må så bero på en forhandling. Jeg tror, at vores indfaldsvinkel vil være, at man skal passe på med ikke at fragmentere tingene og så i virkeligheden risikere at komme til at angribe noget af effektiviteten ved, at man nu skal gøre det samme parallelt mange steder. Men det er selvfølgelig heller ikke noget overraskende dansk synspunkt, og andre vil sikkert have et andet. Det må vi se.

FO Punkt 3. Kommissionens forslag til forordning om krav om cirkularitet i design af køretøjer og om håndtering af udrangerede køretøjer

– *Nyt forhandlingsoplæg*

KOM (2023) 0451

KOM (2023) 0451 – Bilag 2 (sammenotat)

KOM (2023) 0451 – Bilag 3 (notat om forhandlingsoplæg)

EUU alm. del (20241) – Bilag 156 (kommenteret dagsorden)

KOM (2023) 0451 – svar på spm. 1 om oversendelse af non-papers eller positionspapirer

Miljøministeren (Magnus Heunicke): Vi regner med, at det indkommende polske formandskab vil lande en generel indstilling i løbet af foråret, så jeg forelægger sagen til tidligt forhandlingsoplæg.

Forslaget er en revidering og sammenskrivning af direktivet om udrangerede køretøjer og direktivet om typegodkendelse af biler med hensyn til genbrugelighed, genanvendelighed og nyttiggørelsesmuligheder.

Formålet er at fremme den cirkulære omstilling af bilindustrien.

Bilindustrien er uden tvivl en af de mest miljøbelastende industrier i EU, og den står for et enormt ressourceforbrug – bl.a. af stål, aluminium, plastik og sjældne jordarter.

Vores analyse er, at Europa i langt højere grad skal blive selvforsynende med kritiske råmaterialer og sjældne jordarter, som bl.a. bruges i elmotorer. Så der er rigtig god grund til at se på, hvordan vi kan mindske miljøbelastningen og øge ressourceeffektiviteten i sektoren.

Forslaget regulerer både design- og produktionsfasen og kobler dem med krav til indsamlings- og behandlingsfasen af udrangerede biler. Dermed sikres det, at designkravene til bilerne i produktionsfasen fremmer den mest effektive affaldsbehandling og genanvendelse af ressourcerne.

Kommissionen foreslår bl.a., at der skal fastsættes krav til indholdet af genanvendt materiale i nye biler, dvs. plastik, stål, aluminium og kritiske råmaterialer. F.eks. foreslås det, at 25 pct. af plastiken i et nyt køretøj skal bestå af genanvendt plast. Heraf skal de 25 pct. stamme fra et udrangeret køretøj.

Der kommer også krav om, at bilerne skal designes på en måde, som gør det nemmere og tryktere at demontere og reparere dem. Dermed er det målet at gøre det lettere at afmontere de dele, der skal genanvendes, f.eks. batteriet i en elbil.

Der lægges også op til, at der indføres et digitalt produktpas med informationer om materialeindholdet i køretøjet. Det pas skal så følge køretøjet og være med til at sikre bedre affaldsbehandling og mere genanvendelse.

Som noget helt centralt foreslår Kommissionen, at der indføres et udvidet producentansvar for køretøjer i hele EU. Det skal sikre, at det er producenterne og importørerne, der får det finansielle ansvar for korrekt indsamling og affaldsbehandling af køretøjerne. Også selvom de bliver skrottet i et andet medlemsland end der, hvor køretøjet i første omgang blev markedsført.

Endelig lægger forslaget op til stramninger i reglerne for eksport af brugte og udtjente biler. Der strammes op på kriterierne for, hvornår et køretøj kan klassificeres som udtjent. Dermed modvirker man, at biler, der reelt er udtjente alligevel, sendes ud af EU, under dække af at de er brugte.

Regeringen er positiv over for Kommissionens forslag. Det er utrolig vigtigt, at vi får accelereret den cirkulære omstilling af bilindustrien til gavn for miljøet og klimaet og for konkurrenceevnen i den europæiske bilsektor.

Ifølge Kommissionen vil forslaget i 2035 kunne lede til en årlig klimareduktion i EU på 12 mio. tons CO₂-ækvivalenter og genanvendelse af 350 tons sjældne jordarter. Det vil skabe 22.100 nye arbejdspladser i EU, heraf 14.200 små og mellemstore virksomheder.

Vores overordnede tilgang til forslaget har derfor også været, at vi har givet det fuld opbakning i handlingerne. Vi har navnlig fokuseret på at holde ambitionsniveauet højt og presset på for, at bestemmelserne træder i kraft så hurtigt som muligt.

FO Det indstilles, at man fra dansk side støtter forslaget, idet der

- lægges stor vægt på, at forslaget skal bidrage til at mindske miljø- og klimabelastningen gennem omstillingen til en cirkulær økonomi, så europæiske bilproducenter opnår en konkurrencefordel, da forslaget medfører tilsvarende krav for producenter uden for EU.
- lægges stor vægt på, at forslaget ikke medfører unødige erhvervsøkonomiske omkostninger og administrative byrder.
- lægges vægt på, at de statsfinansielle konsekvenser søges nedbragt ved at reducere administrative byrder forbundet med it-implementering og tilsyn, samt at man nationalt kan fastlægge ressortfordelingen mellem markedsovervågnings- og toldmyndighederne.
- lægges vægt på, at forslaget vil styrke det indre marked for affald fra køretøjer, herved også at udvide anvendelsesområdet til den bredest mulige vifte af køretøjer samt at skærpe reglerne for eksport af brugte og udtjente køretøjer.
- lægges vægt på at skærpe kravene til genanvendt indhold af bl.a. kritiske råstoffer samt til at minimere forekomsten af problematiske stoffer og strømline med eksisterende EU-regler for kemi og produkter.
- lægges vægt på, at indhold og opbygning af det digitale køretøjspas i videst muligt omfang strømlines med øvrige digitale produktpas i EU, samt at der etableres EU-fælles rammer om producentansvaret med mulighed for national tilpasning af konkrete løsninger.

Theresa Scavenius (UFG): Jeg var selv overrasket over tallene: 19 pct. af EU's samlede efterspørgsel på stål er relateret til biler. Det er vilde tal, så det er et meget vigtigt forslag. Det siger også noget om, at privatbilismen har taget fuldstændig overhånd, og at vi i virkeligheden burde skifte kurs og fokusere meget mere på kollektiv trafik. Det er ikke særlig smart, at alle mennesker skal køre rundt i et par tons stål.

Det undrer mig virkelig meget, at hele forhandlingsoplægget har meget fokus på bilproducenternes konkurrencefordele, de erhvervsøkonomiske omkostninger, reducerede administrative omkostninger, at styrke markedet for affald, og så lige lidt til sidst kommer der skærpede krav til genanvendt

indhold. Jeg får lidt en fornemmelse af, at det er vores erhvervsminister frem for vores miljøminister, der er her, og det ærgrer mig virkelig meget. Derfor kan jeg ikke støtte forhandlingsoplægget. Jeg synes, at der skulle være et meget stærkere miljøfokus.

Der skal genanvendes en hel masse sjældne jordarter, og det er jo altid rigtig fint, men har f.eks. Danmark infrastrukturen til recirkulering af materialer? Vi har konkret forbudt kommunerne at have genanvendelses anlæg, og vi har lavet en affaldslov, der gør, at affald er på det frie marked.

Søren Søndergaard (EL): Som udgangspunkt er det et rigtig godt forslag, men vi har to problemer. Forslaget er fremsat med hjemmel i artikel 114, og derfor er spørgsmålet, om det er totalharmonisering. Hvis det er det, vil ministeren så arbejde for, at der bliver tale om minimumsharmonisering, og vil ministeren arbejde for at lægge stor vægt på, at de mange delegerede retsakter tages ud af forslaget? De to ting er grundlaget for, at vi kan støtte det.

Claus Jørgensen (SF): Det er en rigtig vigtig forordning. Vi havde møde med det tjekkiske udenrigsudvalg, og i Tjekkiet er der kommet et parti, som hedder Motorists for Themselves og handler om at bakke op om forbrændingsmotoren, som bruger en masse ting, der kommer ud i klimaet. Vi bakker op om forslaget og forhandlingsoplægget, men vi har nogle bemærkninger.

Vi bemærker, at tidshorisonterne for, hvornår man skal opfylde de forskellige krav, svinger fra 1 til 8 år. Det er meget lang tids indflyvning. I forvejen er lovgivningen 24 år gammel. Vi kender de lange tidshorisonter på andre områder på miljøområdet. Kunne man måske korte tidshorisonterne lidt ned og få det implementeret noget hurtigere?

Der bliver brugt utrolig meget stål, aluminium osv. Måske kunne man godt lave en målsætning omkring det i stedet for bare at lave det, der kaldes et feasibility study. Kunne man f.eks. tilføje en sætning til den første pind i forhandlingsoplægget – hvor vi lægger stor vægt på at mindske miljøbelastningen osv. – om, at vi prøver at fremskynde en udvikling af et ægte marked for sekundære råstoffer?

I samlenotatet står der, at man skal genanvende 25 pct. af plasten fra gamle biler. Det er jo godt, men hvor skal resten komme fra? Det er vigtigt, at det ikke er plastik, der er godkendt til fødevarer f.eks., for det vil være spild at komme det i biler. Måske skulle man stille krav om, at det ikke må være den gode plast, men at det skal være genanvendt plast andre steder fra?

Der er krav til bly, kadmium, kviksølv, plastik osv. Men der står ikke PFAS nogen steder i forslaget. Der er PFAS-udledninger, både når man producerer batterierne, men også når man skal genanvende dem i de mange elbiler, som vi snart har på vejene herhjemme. Den europæiske ngo Chemsec forventer, at man fordobler PVDF i 2028. Hvad angår PTFE, der er en anden PFAS, som man bruger i stegepander, forventer man, at forbruget om ugen i 2035 vil være på niveau med det, man brugte i hele 2019. Chemsec siger, at der findes alternativer, så vil ministeren være med på at stille krav til, at vi også skal have udfaset PFAS over tid? Hvad tidshorisonten kunne være, må vi jo kigge på.

Alexander Ryle (LA): Regeringen lægger stor vægt på, at forslaget ikke medfører unødige administrative byrder og erhvervsøkonomiske omkostninger, men hvad betyder det? Der vil jo blive indført en masse bureaukratiomkostninger med forslaget. Det er f.eks. forbundet med opsætning, løbende administration af og tilsyn med den udvidede produktansvarsordning, og derudover kommer der til

at være omkostninger forbundet med it-opsætning, herunder et system der skal udstede skrotningsattester. Mange af de byrder, der lægges op til, er i høj grad unødvendige, fordi branchen allerede er ret godt i gang med den omstilling. Men jeg tænker ikke, at det er det, ministeren mener, når der står unødige erhvervsøkonomiske omkostninger og administrative byrder. Kan ministeren uddybe, hvad regeringen ønsker at få fjernet fra forslaget for, at man kan støtte det?

Miljøministeren (Magnus Heunicke): Til Theresa Scavenius. Det allerførste punkt i forhandlingsoplægget er, at vi støtter forslaget, idet der: »lægges stor vægt på, at forslaget skal bidrage til at mindske miljø- og klimabelastningen gennem omstillingen til cirkulær økonomi«. Derefter kommer der noget om konkurrencefordele. Vi mener, at forslaget er godt. Det er ikke kun godt for vores klima og miljø, det er også godt for konkurrencefordelene og for den situation, hvor det ikke kan passe, at vi i Europa lever, som om vi havde tre eller fire jordkloder – i Danmark er det fire. Det har vi ikke, vi har en enkelt. Vi er desuden dybt afhængige af sjældne jordarter, der udvindes og transporteres fra andre steder i verden, som ikke er demokratier, og hvor vi slet ikke kan regne med at få det fra fremover. Så vi er nødt til at have en cirkulær økonomi i stedet for. At der er flere hensyn her, ændrer ikke på, at der i det første punkt i forhandlingsoplægget står, at vi mindsker miljø- og klimabelastningen.

Til Claus Jørgensen: Danmark arbejder for at skærpe kravene til genanvendt indhold, en tidligere ikrafttrædelse og udvidelse til flere køretøjer, samtidig med at man arbejder for at beholde det ambitiøse i forslaget. Uanset hvad man har af motiver, kan man ikke sige, at det ikke skulle være grøn politik. Man kan sagtens sige, at man vil have endnu mere, men det er fuldstændig afgørende, at EU for første gang for alvor tager fat på det, som er en af de klart største problemstillinger i EU, og at Danmark er blandt de lande, som arbejder hårdest for de højeste ambitioner og tidligst mulig indfasning, og det kan man ikke negligere.

Theresa Scavenius spørger til infrastrukturen, og om vi har muligheder for genanvendelse. I dag bliver biler produceret på en måde, der ikke er beregnet til genbrug af de stoffer, der ligger f.eks. i batterierne. Når bilen er færdig med sin funktion og skal skilles ad, er der enorme muligheder for at kunne genanvende og direkte genbruge forskellige dele af de biler. Det gælder måske især elbiler. Jeg har besøgt en virksomhed i Danmark, som arbejder med det. Det tog tre dage at skille en bil ad. Det er selvfølgelig forbundet med meget stor fare for medarbejderne, hvis man begynder at skrue på batterier, før man er sikker på, at de er helt afspændt, så det var et enormt setup og enormt medarbejdertungt. Når man så kigger på, hvor mange biler vi køber hver dag bare i Danmark, kan man jo se, at det ikke fungerer, så vi er nødt til at stille krav om, at man kan afmontere og genbruge, hvis vi skal gøre op med det. Og det er præcis noget af det, der ligger i forslaget. Men det er helt korrekt, at det marked ikke findes i dag, men der er virksomheder, som meget gerne vil i gang med det. Der skal vi sikre, at man kan.

Søren Søndergaard nævner problemstillingen ved, at det er en forordning. Det gode ved det er, at den har retsvirkning i hele EU, og den erstatter de to direktiver om udrangerede køretøjer og typegodkendelse af biler. Og man må nok sige, at de to direktiver ikke har været på nogen måde gode nok. Derfor er det klogt, at det er en forordning. Men der ligger også i den forordning, at vi kommer til at stramme i de trin, der ligger foran os. Danmark arbejder på, at trinnene skal være så høje som muligt og så hurtige som muligt. Man vil indføre det løbende i takt med, at industrien kan følge

med. Men det betyder også, at der vil komme delegerede retsakter i takt med indførelsen af forordningen.

Claus Jørgensen nævner, hvad der sker i andre lande i Europa. Jeg så en historie i et dansk medie om, at fossilbilen nu var konkurrencedygtig, fordi de høje priser i nogle få timer gjorde, at beregninger viste, at det måske var fremtiden. Fossilbiler er ikke fremtiden. Men hvis man mener, at det ikke er fremtiden, så skal vi også stille ordentlige krav til bilindustrien og også til elbilerne, der skal ind på vores marked.

Claus Jørgensen stiller et meget relevant spørgsmål om plast. Hvis 25 pct. af den genbrugte plast skal komme fra genbrug, og 25 pct. heraf skal komme fra bilindustrien, hvor skal resten, altså 75 pct. af de 25 pct., så komme fra? Kommissionen meddeler, at de har lavet grundige forstudier og konsekvensanalyser af forskellige mål for genanvendt plastik, hvor de har vurderet en procentsats på 15, 25 og 30. De vurderer, at 25 pct. kan komme fra udrangerede biler. Markedet er differentieret, og udfordringen er, at vi her får skabt en så stor efterspørgsel på plastik, som bilproduktionen bruger enorme mængder af, at det risikerer at tømme markedet for det bedste plastik. Kommissionens vurdering er, at det nuværende marked godt vil kunne bære kravene i forordningen uden at tømme det. Jeg mener, at vi burde have som mål, at vi skal langt højere op end 25 pct. af begge elementer, men min vurdering var, at det ikke ville være realistisk på nuværende tidspunkt. Vi kan godt sende, hvad vi har af skriftligt materiale om det. Der er en del uenighed blandt medlemslandene på området, hvor de lande, der har bilindustri, er påvirket af det.

Det er rigtigt, at der ikke er noget om PFAS i forslaget. PFAS er en dansk mærkesag, og Danmark er blandt de fem lande, som har sendt til et forslag til EU om at udfase og forbyde salg af PFAS'er i forbrugerprodukter – det er også biler – og der har været i tusinder af høringsvar til det forslag. Der er ingen tvivl om, at der vil være undtagelser, som f.eks. brandsikkerhed, hvilket der er bred enighed om at acceptere. De undtagelser er man i gang med at vurdere i kemikalielovgivningen, og det er dér, vi skal sætte ind i forhold til PFAS.

Alexander Ryle spørger til unødigt bureaukrati. Der kommer et pas, som skal følge bilen, hvor vi sikrer os, at vi får sat en stopper for salg af biler under dække af genbrug, hvis bilen faktisk er udrangeret. At have styr på det kræver, at man etablerer ordninger som det udvidede producentansvar, hvor bilproducenten eller importøren betaler for, hvad der sker med bilen, når den ikke længere skal bruges som køretøj. Det vil betyde, at den pris, man i dag betaler for at komme af med bilen f.eks. via sit affaldsgebyr eller på skrotpladsen, i stedet kommer til at ligge på nyprisen. Vurderingen er, at det vil koste 34 euro per bil. Til gengæld er der et klart incitament til at have styr på, at bilen ender det rigtige sted, hvor den kan blive skilt ad. At mindske bureaukrati er altid et dansk og nordeuropæisk synspunkt, og det skal være effektivt. For forbrugeren vil det betyde, at man betaler en højere pris for bilen, men det, man betaler for at komme af med den, kan tilsvarende sættes ned, så det ikke tilsammen bliver en dyrere fornøjelse at være bilist. Men man er mere sikker på, at biler produceres og håndteres ansvarligt.

Jeg konstaterer, at der ikke er stor modstand i den europæiske bilbranche. I den globale bilbranche tror jeg nok, at nogle vil synes, at det er nogle kedelige ændringer, for der er helt nye krav til produktion, montering osv. af deres produkter til det europæiske marked, og det er et stort bilmarked.

Men det må de indrette sig efter. Derfor mener jeg alt i alt, at det er fornuftigt, og at det er nogle stærke og vigtige forslag.

Alexander Ryle (LA): Jeg fik ikke helt svar på mit spørgsmål. Når regeringen lægger stor vægt på, at forslaget ikke medfører unødige erhvervsøkonomiske konsekvenser og administrative byrder, må det skyldes, at man ser noget i forslaget, hvor man tænker, at det i hvert fald ikke er den vej, vi skal gå. Hvis regeringen kunne bestemme helt selv, hvad ville man så fjerne?

Bilindustrien siger, at de selv er ved at indføre cirkularitetsprincippet i deres forretningspraksis, og at markedet nok skal tilpasse sig selv, og derfor skal vi ikke drukne dem i bureaukrati og unødigt lovgivning. Hvad angår adgangen til materialer og kritiske råstoffer, vil det i længden blive billigere at benytte sig af genbrugsmaterialer. Det kommer vel på rene og skære markedsvilkår ved at prisen på materialerne stiger, når man har noget på kontinentet, som man kan genbruge, og der andre steder i verden kommer til at være mindre af de materialer. Har ministeren ikke nogen tiltro til, at bilindustrien er villig til at lave den omstilling uden at blive banket oven i hovedet af politiske krav om f.eks. registrering?

Theresa Scavenius (UFG): Ministeren henviste til den første pind i forhandlingsoplægget, og der står, at man lægger stor vægt på noget med miljø, og så at europæiske bilproducenter opnår en konkurrencefordel. Det er selvfølgelig fint at samtænke erhvervs politik og miljø politik. Jeg mener bare, at den nuværende regerings politik underlægger miljø politikken erhvervs politikken, og derfor har vi den svage miljø regulering.

Ministeren fik ikke svaret på spørgsmålet om infrastrukturen. Hvis vi skal kunne gøre bilerne mere genanvendelige, skal vi også have en infrastruktur til at recirkulere materialerne. Hvordan skal det foregå? I Danmark har vi lavet lovgivning, der blokerer ret kraftigt for det. Kommunerne må ikke lave genanvendelses anlæg, og vi har nu en affaldslov, der liberaliserer hele markedet fra nytår, og det vil sige, at affald nu er et produkt, vi gerne vil have brændt af. Hvor ser ministeren muligheden for, at vi kan implementere forordningen?

Den fjerde pind i forhandlingsoplægget handler om at styrke det indre marked for affald, og jeg synes, at sætningen er rigtig svær at forstå. Der står: »herved også at udvide anvendelsesområdet til den bredest mulige vifte af køretøjer samt at skærpe reglerne for eksport af brugte og udtjente køretøjer.« Hvad betyder det at styrke det indre marked for affald herunder at udvide anvendelsesområdet?

Søren Søndergaard (EL): Ministeren fik ikke svaret på, om man ville lægge vægt på, at de delegerede retsakter kommer ud af forslaget.

Jeg forstod simpelt hen ikke en flyvende fjer af, hvad ministeren sagde om direktiver og forordninger. Det var noget med, at direktiverne ikke havde hjulpet, og derfor laver vi en forordning. Når EU-Domstolen dømmer, siger den ikke, man ikke behøver at dømme efter direktiver, men kun forordninger. Forordninger og direktiver har lige stor retskraft i forhold til EU-Domstolen – det er bare et spørgsmål om, hvordan de gennemføres i landene. Og det vil sige, at hvis et direktiv er tilstrækkelig klart med minimumsstandarder, så skal man overholde dem, og så kan man dømmes, hvis man ikke overholder dem. Det er muligt, at det ikke har været sådan i de tidligere direktiver, men det er

jo ikke et argument for at lave en forordning, der betyder totalharmonisering. Bagsiden af totalharmonisering er jo, at man ikke har mulighed for at gå videre. Det er generelt et problem inden for miljøområdet, hvis der ikke er lande, der har mulighed for at presse på. Jeg er ked af, at man vil have en forordning og dermed låse tingene fast, for så kan vi ikke støtte forhandlingsoplægget. Jeg ville foretrække, hvis ministeren ville arbejde for, dels at de delegerede retsakter røg ud, dels at vi får et strammere direktiv med mulighed for at gå videre. Så kan vi godt støtte forhandlingsoplægget.

Lotte Rod (RV): Det er et virkelig vigtigt skridt hen imod at blive et mere bæredygtigt samfund. Jeg får lyst til at sige meget tydeligt, hvorfor det er så vigtigt, at vi har et stærkt europæisk samarbejde. Danmark havde ikke en chance for at gøre noget ved det alene, så Radikale Venstre er fuldt med på, at Danmark selvfølgelig skal være de mest ambitiøse, og vi skal bruge alle midler for at presse en så ambitiøs aftale som muligt igennem, så vi støtter det fuldt ud.

Miljøministeren (Magnus Heunicke): Til Alexander Ryle: Det handler om det udvidede producentansvar, som vi også er ved at indføre andre steder. Der er ingen tvivl om, at det er et meget stærkt redskab, fordi man populært sagt udvider ansvaret til hele produktet, også efter det er blevet købt. De hidtidige regler har i hvert fald ikke været tilstrækkelig gode, også al den stund at vi helt naturligt krydser landegrænser i brugen, men også fra produktion til salg. Vores vurdering er, at der vil kunne være høje omkostninger, netop når det handler om det udvidede producentansvar. Vi arbejder på at holde dem på et fornuftigt niveau, hvor man selvfølgelig skal have en affaldshåndtering på tværs af grænser for vores bilimportører. Fra dansk side synes vi, at det er virkelig vigtigt, at reglerne er mindre byrdefulde.

Til det generelle lidt mere filosofiske spørgsmål om, om det frie marked fungerer af sig selv: Der står i rapporterne, hvor grelt det står til, og at hver dansker forbruger, som om vi havde fire jordkloder. Hvis det frie marked fungerede, ville der jo være en prissætning på de råstoffer, så det ikke ville kunne lade sig gøre. Man må konstatere, at det frie marked ikke fungerer, bl.a. på grund af globale forskelle og store interesser i at sælge og producere noget til os europæere, hvis man vil redde vores klode, før det er alt for sent. På et tidspunkt kan kloden ikke længere, og så vil alt pludselig gå igennem loftet i prisstigninger og økologiske katastrofer. Kommissionen elsker det indre marked, men Kommissionen konkluderer selv, at det indre marked ikke fungerer, når det handler om elementer fra brugte biler. Den konklusion er jeg enig i.

Jeg var på Vestegnen og besøgte en virksomhed, som var i gang med at bygge sig op i genanvendelse af elbilbatterier, og de brugte tre dage på én bil. Det siger lidt om, at den er ikke produceret med henblik på genanvendelse, selv om der er efterspørgsel efter f.eks. jordarter. Batteriet har også masser af spænding til at kunne blive brugt mere. Alt tyder på, at der skal mere til. Forslaget er ikke det eneste, der skal til, men hvis man har den generelle holdning, at markedet selv klarer miljøpolitik, har man selv bevisbyrden, og den synes jeg ikke er blevet løftet – heller ikke i denne sag.

Til Theresa Scavenius: Forslaget har ikke at gøre med, hvordan man i de enkelte medlemslande vil indrette sig efter konkrete lovgivninger, og hvad en kommune må osv. Der er private virksomheder, som har stor interesse i at arbejde videre med det, men hvordan man gør det er op til hvert enkelt medlemsland.

Jeg er glad for, at Theresa Scavenius siger, at det ikke behøver at være sådan, at miljøpolitik er dårligt for erhvervslivet eller dårligt for Europas geopolitiske situation, som man nogle gange hører det. Forslaget er godt for erhvervslivet, og det er søreme også godt for, at vi ikke er så dybt afhængige af sjældne jordarter fra den anden side af jorden, for vi kan bruge dem i en cirkulær økonomi. Forslaget sparer i omegnen af 350 tons sjældne jordarter, det giver arbejdspladser, også i de små og mellemstore virksomheder, og det sparer CO₂. Så det kan godt lade sig gøre at lave miljøpolitik, som er godt for klimaet, for arbejdspladserne og mindsker vores afhængighed af de stater og verdensdele, som vi ikke vil være afhængige af. Du er stadig skeptisk over for forslaget, og det forstår jeg ikke, men det må jeg selvfølgelig acceptere. Du fik sagt i hvert fald de ting, som jeg synes er meget vigtige. Elementerne er gode hver især, men lagt oven på hinanden er de enormt gode, og derfor er det vigtigt. Men det er kun godt, hvis Danmark – og det er også svar til Søren Søndergaard – hvis Danmark arbejder for, at forordningen bliver så ambitiøs som overhovedet muligt.

Til Lotte Rod: Det er rigtigt, at vi ikke har nogen chance for at påvirke både den europæiske og den globale bilindustri uden EU-samarbejdet. Det kan vi kun gøre sammen med en række lande, der arbejder for hurtigst mulig indførelse og højest mulige ambitioner.

Til Søren Søndergaard: Vi kommer ikke til at skrive de ting ind, du vil have ændret i forhold til totalharmonisering. Du siger, at så kan Danmark ikke gå foran. Jeg vil have svært ved at se, hvor det meningsfuldt og logisk skulle kunne lade sig gøre, at Danmark skulle gå foran. Hvilke regler skulle indføres for hvilken bilproducent? Bl.a. euronormerne er elementer, hvor vi er nødt til at gå sammen i Europa for virkelig at flytte noget, hvad vi altså gør her. Det bliver godt også for Danmark, men selvfølgelig især godt, når mange lande gør det samme.

Jeg er enig med Lotte Rod i, at det er et vigtigt skridt. Vi hører mange gange om problemerne. Vi har Earth Overshoot Day, altså hvornår vi har brugt, hvad jorden kan holde til, vi hører om, hvornår der kommer gang i den cirkulære økonomi, vi ser problemerne med overforbrug, og vi ser vores dybe afhængighed af de sjældne jordarter. Vi hører meget ofte kritik, alarmer og advarsler om det, også fra mange politikere, der holder taler – det gør jeg også selv, og det er jo fint. I dag taler vi om noget af det, der skal løse det. Jeg siger slet ikke, at det er løst, men bilindustrien er en af de allerstørste sektorer, og her tager vi altså det største skridt, jeg i hvert fald har set, inden for det område. Det er da også værd at tage med, at det kan lade sig gøre. Det her viser netop, at EU stadig godt kan bevæge sig i en grøn retning, og endda ikke på bekostning af arbejdspladser eller konkurrenceevne eller med afhængighed af andre verdensdele – tværtimod.

Claus Jørgensen (SF): Der har været producentansvar i 24 år, og vi er i hvert fald ikke kommet derhen endnu, hvor frivillighed løser det hele. Der er også producentansvar på elektronikken, men vi har kæmpe problemer med at få indsamlet og genanvendt elektronikaffald. Så jeg er helt på linje med, at vi er nødt til at gøre noget for at skubbe på udviklingen.

Ministeren nævnte de planetære grænser. Klimagrænsen er overskredet, men den er endnu mere overskredet på kemikalier og menneskeskabte stoffer. Så der er behov for, at vi gør noget.

Forslagets artikel 5 begrænser brugen af bly, cadmium, kviksølv og hexavalent chrom i køretøjer, der er et bilag med undtagelser osv., og så kan man lave delegerede retsakter. Hvilken hindring er

der for, at man stiller krav til PFAS? Man kunne sige, at vi anerkender, at der bliver brugt PFAS i batterierne nu, men at vi gerne ser, at der ikke er noget PFAS tilbage i batterierne om 8 år, for vi kan høre fra branchen, at det er muligt at lave batterier uden PFAS. Danmark presser jo hårdt på i forhold til kemikalier, og det anerkender jeg fuldt ud, så hvis det er en prioritet, synes jeg også, at vi skal gøre det her og få den PFAS ud af batterierne også.

Alexander Ryle (LA): Vi synes ikke, at alt indholdet i forslaget er dårligt. Det giver god mening, at man samler bilerne på en måde, så de nemmere kan skilles ad, og det er fint med digitalt produkt-pas, så man kan finde ud af, hvad produkternes indhold er og forbrugerne dermed kan træffe et oplyst valg. Men vi er i høj grad kritiske over for skærpsen af eksportreglerne, de byrder, man pålægger erhvervslivet og de delegerede retsakter. Regeringen støtter udbredelsen af cirkularitetskrav ved delegerede retsakter, og i forordningsforslaget stilles der specifikke krav til genanvendt plast, men for stål, aluminium og kritiske råmaterialer bemyndiges Kommissionen til at fastsætte krav. I høringssvarene siger bl.a. Mobility Denmark (MD), at det skaber usikkerhed om den fremtidige retlige regulering, og derfor er jeg enig med andre i, at regeringen burde stille sig mere kritisk over for den del af forslaget, der handler om delegerede retsakter. På trods af at der er meget godt i regeringens forhandlingsoplæg, må konklusionen på baggrund af alt det, jeg har været inde på, blive, at vi må ende med ikke at støtte regeringens forhandlingsoplæg.

Theresa Scavenius (UFG): Jeg kan måske stille mit spørgsmål om infrastrukturen på en anden måde, for jeg synes ikke helt, at jeg får svar på det, jeg egentlig ønsker. Hvordan mener ministeren, at den danske lovgivning på affaldsområdet understøtter, at vi får en hel masse genanvendt materiale fra alle mulige steder, der f.eks. kan bruges til biler, når lovgivningen forbyder kommunale genanvendelsesplanlægning, og vi bl.a. har liberaliseret affaldssektoren? Hvordan sikrer vi den infrastruktur, der skal til for at understøtte bl.a. dette forslag og f.eks. vindmøller, der skal have genanvendt stål?

Søren Søndergaard (EL): Det er et godt forslag, men hvis man er interesseret i miljøet, bliver man nødt til at tænke et skridt frem. Og det skridt handler om, hvordan kommer vi videre. Hvis vi vedtager det som en delegeret retsakt, er alt blokeret, indtil der skabes et nyt flertal igen. Hvis vi vedtager det som et direktiv med faste minimumsgrænser og med mulighed for at gå videre, kan et land eller grupper af lande presse på for at gå videre og få det op på et højere niveau. I forhold til regeringens forhandlingsoplæg er jeg mere ambitiøs end regeringen, Radikale Venstre osv.

Ministeren siger, at et land ikke kan gøre noget. Der er kun tre lande i EU, der har venstrekørsel – Malta, Cypern og Irland – men alligevel indretter hele bilindustrien sig efter at kunne eksportere biler til de lande. Hvis nu Danmark, Sverige og Finland gik sammen om nogle hårde krav, mon så ikke vi hen ad vejen kunne tvinge nogen til at producere på en måde, så de opfyldte nogle af vores krav? Det er det, det handler om. Jeg er ked af, at ministeren vælger den gode, men desværre ikke fremtidssikrede, løsning. Vi tager stilling til ministerens forhandlingsoplæg, og vi støtter den fremtidssikrede løsning.

Miljøministeren (Magnus Heunicke): Til Claus Jørgensen: Jeg er helt enig i kommentarerne om producentansvar og i forhold til markedet.

At der i forslaget er nævnt f.eks. bly og kviksølv skyldes, at PFAS er et ikkereguleret stof i EU – vildt nok. Det er også derfor, vi kan nå langt videre med vores forslag, nemlig et totalt forbud de steder, hvor man ikke skal have undtagelser, som f.eks. brandhæmmende. Reguleringen træder altså ikke ind i forslaget, fordi den ikke findes endnu. Når den kommer, vil den til gengæld have gennemslag alle steder. Jeg er også bekymret over de PFAS'er, som kemikalieindustrien udvikler i titusindvis af og kobler tæt op på batterier og ny teknologi. Vi halter bagefter, fordi man skal bevise, at noget er farligt, og det tager lang tid.

I Danmark tester vi for 24 PFAS'er i drikkevandet udvalgt fra faglige vurderinger, og vi er nogle af dem, der tester allermest. Men når der er titusind, er det jo håbløst. Det viser bare, at der i den grad er behov for et stop. Så må man bevise, at det ikke er farligt, hvis man vil bruge noget, som har en konkret effekt, der f.eks. skal bruges til noget brandhæmmende.

Til Alexander Ryle: Med hensyn til de delegerede retsakter har Kommissionen lavet en grundig gennemgang af, hvad procentkravet for genanvendelse af plast kan være i EU uden at tømme det vigtige genbrugsplast ud af fødevareremballagemarkedet. De vil derefter lave tilsvarende undersøgelser og grundige gennemgange i forhold til de næste krav, der skal stilles, nemlig om, hvor meget bly man skal genanvende, og hvad kravene bliver. Havde det været bedre, hvis det stod der fra starten? Det havde det nok, men det ville have betydet, at vi skulle vente i årevis på at gøre noget ved det. For som Claus Jørgensen rigtigt sagde, kan vi ikke regne med, at det kommer af sig selv. Så kan vi vente 10 år mere. Hvis den udvikling skal i gang for alvor, er vi nødt til at tage ansvar for at sætte den i gang. Og så må vi vente på, at der kommer delegerede retsakter for, hvor meget genbrug der skal være af stål, aluminium, sjældne jordarter osv. Det er vildt nok, at de største bilproducenter i verden også er batteriproducenter, så der er ingen incitamenter for dem til at genbruge noget som helst.

Der er ikke noget som helst, der tyder på, at de meget store globale elbilproducenter vil være tilfredse med, at vi gør det her i Europa. Det kan godt være, at det ikke helt appellerer til Liberal Alliance, men der kan være andre partier, som har en interesse i for alvor at gøre noget. Man kan godt skrive noget på sociale medier, men her har man reelt magten til at sige til bilproducenterne, at der skal produceres anderledes. De skal producere på en måde, så de både skal tænke på batteriet og bilen og derefter igen og igen, nemlig i en cirkulær økonomi. Begrundelsen er altså, at der kommer delegerede retsakter på de andre elementer også, hvor man er tvunget til genbrug. Man kunne ønske, at industrien af sig selv ville gøre det, men det gør de bare ikke. Derfor vil der også komme krav der. Man kan vel ikke både mene, at industrien gør det helt af sig selv, og derudover at det er for dårligt, at vi ikke har flere krav. Flere krav er jo kun nødvendigt i den analyse, hvor konklusionen er, at industrien ikke gør det af sig selv.

NOT Til Theresa Scavenius: Jeg kan ikke svare konkret på dit spørgsmål, for jeg tror, at vi er ovre i lovgivningen i Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet. Jeg har lige haft møde med ledelsen af Amager Ressourcecenter (ARC), og de er i gang med overvejelser om at investere i sorteringsanlæg. På Esbjerg Havn er der også privat industri, der investerer mange midler i store genbrugsanlæg. Så det sker både privat og offentligt i Danmark, men jeg vil foreslå, at du stiller spørgsmålet skriftligt, og så skal vi nok prøve at levere et meget præcist svar på det.

Til Søren Søndergaard: Vi lægger op til, at kravene skal skærpes yderligere, i takt med at det indføres. Jeg forstår godt pointen med, at vi kunne gå endnu mere foran i Norden, men det kan man jo sige til alt. Og det er alle tiders, for så kunne Norden være den plet på jorden, hvor alt var godt. Vi skal godt nok lige have den svenske bilindustri med også. Det kan godt være, at det kunne lade sig gøre, men så er vi afkoblet fra de 420 millioner indbyggere i resten af Europa, som så ikke er med. Vi har et stærkt værktøj, hvor vi presser dem med til det her. Jeg er stor tilhænger af EU – jeg synes, at forslaget er godt, og det er jeg glad for at du også synes, og så kan vi mødes på det. Forslaget erstatter nogle direktiver, som måske kunne være skrevet bedre dengang, og de har i hvert fald ikke været gode nok.

Formanden (Brigitte Klinskov Jerkel): Jeg kan konkludere, at der ikke er flertal imod regeringens forhandlingsoplæg, idet kun Liberal Alliance, Enhedslisten, Dansk Folkeparti og Theresa Scavenius (UFG) har ytret sig imod det.

Punkt 4. Rådsmøde nr. 4071 (miljø) den 17. december 2024

Rådsmøde 4071 – Bilag 1 (samlenotat vedr. pkt. 1 og 2)

Rådsmøde 4071 – Bilag 2 (samlenotat vedr. pkt. 3)

EUU alm. del (20241) – Bilag 156 (kommenteret dagsorden)

Miljøministeren forelagde punkt 1 og 2 til orientering. Klima-, energi- og forsyningsministeren forelagde punkt 3 til orientering.

1. Kommissionens forslag til forordning om forebyggelse af tab af plastgranulat for at reducere mikroplastforurening

– *Generel indstilling*

KOM (2023) 0645

KOM (2023) 0645 – KOM (2023) 0645 – svar på spm. 2 om, hvor mange virksomheder på EU-plan der skønnes at være omfattet af forordningsforslaget
EUU alm. del (20241) – Bilag 96 (udvalgsmødereferat side 20 FO, forhandlingsoplæg forelagt 11/10-24)

Miljøministeren (Magnus Heunicke): Vi drøftede forslaget i Europaudvalget den 11. oktober 2024, hvor sagen var på til forhandlingsoplæg. Jeg vil derfor blot nævne et par af de centrale emner, der har været forhandlet om siden da.

For det første er der spørgsmålet om, hvorvidt forslaget skal omfatte transport af plastgranulat på havet. Som det ser ud nu, trækker det i retning af, at søtransport bliver omfattet.

Vi ved endnu ikke, hvor det lander. Der er bl.a. et kompromisforslag på bordet om, at EU i givet fald lægger sine krav helt op ad IMO's (FN's Søfartsorganisation) frivillige vejledninger, og der er også forslag om en forsinket indfasning af eventuelle EU-krav til søtransport. Det ville være et kompromis, som Danmark vil kunne bakke op om, samtidig med at vi arbejder på en global løsning i IMO-regi. Søtransport er selvfølgelig globalt.

Et andet fokusområde i forhandlingerne er spørgsmålet om kravene til de små virksomheder. Formandskabet lægger op til, at de små virksomheder, der håndterer mere end 1.000 ton plastgranulat om året, skal omfattes af de skærpede kontrolkrav, der gælder for de mellemstore og store virksomheder. Det vil f.eks. betyde, at de skal certificeres.

Regeringen støtter Kommissionens forslag på dette punkt. Det indebærer, at de små virksomheder skal leve op til kravene om at forebygge tab af plastgranulat. Det betyder også, at kontrolkravene bliver mildere med henblik på at lette papirarbejde og administrative byrder i de små virksomheder. En mulig landingsbane kan blive, at de små virksomheder får en længere indfasningsperiode for de skærpede kontrolkrav.

Endelig har regeringen lagt vægt på, at der skal kunne føres et effektivt tilsyn med transportører fra ikke-EU-lande, så vi sikrer, at de følger reglerne på lige fod med EU-transportører. Det ser ud til, at vi kommer igennem med det. Formandskabet lægger op til, at ikke-EU-transportører skal udpege en såkaldt bemyndiget repræsentant i EU. Det vil gøre det nemmere at håndhæve reglerne over

for ikke-EU-transportører. Den håndhævelse vil virkelig være vigtig, for vi ved, at transporten foregår, også ind og ud af EU.

Samlet set er vi godt tilfredse med de kompromiser, der tegner sig, og vi ser frem til, at de forhåbentlig kan blive vedtaget på rådsmødet den 17. december 2024.

Theresa Scavenius (UFG): Der stod i det oprindelige forhandlingsoplæg, at regeringen lagde vægt på, at transport af plastgranulat på havet ikke skulle foregå i EU-regi, men i regi af den internationale søfartsorganisation. Betyder det ikke, at der er behov for et nyt og revideret forhandlingsoplæg? Det ændrer sig jo markant på det punkt.

Miljøministeren (Magnus Heunicke): I og med at EU – som det ser ud nu – lægger sig på det niveau og vi fortsætter arbejdet i IMO, er der ikke behov for et nyt mandat. Der blev ikke lagt afgørende vægt på det. Da vi drøftede det, var vurderingen, at det vil være mest effektivt at gøre det i IMO-regi, og det arbejder vi fortsat for. Det er jo skibe, der sejler ind og ud af europæiske farvande. Kompromisforslagene er helt fine.

2. Rådskonklusioner om Den Europæiske Revisionsrets særberetning om klimatilpasning i EU

– Vedtagelse

Miljøministeren (Magnus Heunicke): De tiltagende klimaforandringer er årsagen til, at Den Europæiske Revisionsret har lavet en særberetning om EU's klimatilpasningsindsats.

Vi har blot inden for de seneste måneder set frygtelige eksempler på de ødelæggende konsekvenser, klimaforandringerne har i Europa, bl.a. med de massive oversvømmelser i Valencia. Hele året har været præget af katastrofer i Europa.

Der er ingen tvivl om, at klimatilpasningsdagsordenen bliver en af de helt store politiske udfordringer for os i de næste mange år. Jeg er helt overbevist om, at det får fatale konsekvenser – menneskelige og økonomiske – hvis vi ikke lykkes med at komme foran udviklingen og handle i tide. Det vil også være undergravende, ikke kun for samfundsøkonomien, men også for borgernes tiltro til, at der er et politisk system, som tager problemerne alvorligt og agerer i tide. Så der er ingen tvivl om, at vi skal styrke vores indsats for klimatilpasning – både i medlemslandene og på tværs af EU. Det er derfor godt, at den nye Kommission har prioriteret området. De har bl.a. lovet at komme med en strategi for vandresiliens og en klimatilpasningsplan.

På mandag mødes jeg med den nye miljøkommissær, Jessika Roswall. Planen er bl.a. at drøfte med hende, hvordan vi kan løfte området under det danske EU-formandskab.

Rapporten fra Revisionsretten anbefaler bl.a., at Kommissionen skal forbedre medlemslandenes rapporteringer og videreudvikle klimatilpasningsredskaber, samt at EU-finansierede projekter skal være klimatilpassede. Det ungarske formandskab har udarbejdet udkast til rådskonklusioner. I rådskonklusionerne bydes rapporten velkommen, og man anerkender behovet for at øge tilpasningsdygtigheden i EU. Rådet understreger, at der er behov for mainstreaming af klimatilpasning i al relevant politik, og at man ser frem til Kommissionens kommende klimatilpasningsplan. Det noteres, at klimatilpasning er national kompetence.

Regeringen byder rådskonklusionerne velkommen. Det er vigtigt, at der sikres en sammenhængende indsats i EU for klimatilpasning. Regeringen kan derfor støtte rådskonklusionerne.

Theresa Scavenius (UFG): Klimatilpasningsrapporten er igen dybt bekymrende. Vi sidder hele tiden med revisionsrapporter, der viser, at afrapporteringen er forkert, og at der ikke er overensstemmelse mellem de penge, vi bruger, og den indsats, vi har. Her er der specifikt fokus på manglende overensstemmelse mellem det nationale og det regionale niveau. Det er godt, at Kommissionen vil tage det videre, men vil ministeren også selv forholde sig til rapporten og i enten dansk regi eller EU-regi arbejde videre med, at der kommer bedre overensstemmelse mellem det nationale og det regionale samt en bedre afrapportering?

Miljøministeren (Magnus Heunicke): Der findes allerede i dag et direktiv, som pålægger landene at arbejde med afrapportering med et vist mellemrum. Vi er i gang i Danmark, og forhåbentlig vil vi inden for få dage kunne præsentere den nyopdaterede risikovurdering af, hvor mange og hvilke byer og kommuner der vil være i risiko for oversvømmelser og stormfloder, og hvor alvorligt det vil

blive. Meldingerne fra Kystdirektoratet er, at det bliver en markant opskalering, i forhold til hvad man har haft tidligere – i lyset af de klimaforandringer, vi nu kan se er en realitet.

Vi arbejder i Danmark helt målrettet med at indrapportere og bruge de bedst mulige værktøjer samt at sikre, at vi får beskyttet vores kyster bedre. Problemstillingerne er forskellige fra region til region i Europa. Danmark har ikke nogen bjerge, og det hjælper os. Når først vandet begynder at komme ned ad bjergene, er det med så stor hast, at det er for sent at gøre noget som helst. I Danmark kan vi typisk med dages varsel ruste os. Men det kræver, at der er noget at ruste sig med. I øjeblikket arbejdes der med, hvordan vi ruster Danmarks 8.000 km kyststrækning – en af de længste i Europa – langt bedre. Det vil være et stort punkt i planen, som har arbejdstitlen klimatilpasningsplan 2. Mens 1'eren havde at gøre med det højtstående grundvand, skal 2'eren have fokus på kysterne.

3. Meddelelse om EU's klimamål i 2040

– Politisk drøftelse

KOM (2024) 0063

EUU alm. del (20241) – Bilag 96 (udvalgsmødereferat side 39 FO,
forhandlingsoplæg forelagt 11/10-24)

Klima-, energi- og forsyningsministeren (Lars Aagaard): Det er den tredje drøftelse blandt EU's klimaministre, siden Kommissionens meddelelse om et 2040-klimamål for EU blev offentliggjort i februar 2024.

Formandskabet lægger op til, at drøftelsen tager afsæt i tre forudsætninger for at opnå et 2040-klimamål. Det drejer sig om 1) implementeringen af Fit for 55-pakken, 2) sikring af EU's konkurrenceevne samt 3) en retfærdig omstilling.

For regeringen er det vigtigt, at vi sikrer en ambitiøs omstilling i EU. Det er vigtigt for klimaet, for EU's forsyningssikkerhed og energiuafhængighed. Det er også vigtigt for EU's konkurrenceevne, da en ambitiøs grøn omstilling er en væsentlig forudsætning for en stærk europæisk industri.

Hvis vi ikke fastholder momentum, risikerer Europa at sakke bagud globalt, og vi får svært ved at nå i mål med klimaneutralitet i EU i senest 2050.

Forhandlingerne om EU's 2040-klimamål er endnu ikke påbegyndt. Kommissionen har hidtil meldt ud, at Kommissionens forslag til revision af den europæiske klimalov forventes i første kvartal af 2025.

Regeringen presser sammen med ligesindede på for, at forslaget fremlægges så hurtigt som muligt, så der kan træffes beslutning om målet i god tid før COP 30, hvilket selvfølgelig er afgørende for, at EU kan aflevere sit NDC (nationalt fastsatte bidrag) og dermed leve op til de forpligtelser, vi har i forhold til resten af verden.

Theresa Scavenius (UFG): Ordene ambitiøs og retfærdig er efterhånden ret indholdstomme, når vi snakker om klimapolitik. Der er masser at diskutere her, bl.a. biomasse.

CO₂-fangst er en rigtig stor del af målene. Men faktisk er jeg ret forvirret i forhold til hele indsatsen. Der tales om dekarbonisering, men samtidig handler det meget om CO₂-fangst. Hvis vi skal have meget CO₂-fangst, behøver vi jo ikke at dekarbonisere så meget. Kan ministeren kommentere på den relation?

CO₂-fangst er et meget spændende område, for er det teknisk muligt? Har ministeren opdaterede tekniske analyser, der understøtter, at vi nu kan opskalere det til ikke bare at være et lille hjørne af europæisk klimapolitik, men nærmest 50 pct. af den fremtidige klimapolitik på energiområdet? Og er det økonomisk ansvarligt? Der skal bruges virkelig mange milliarder kroner på det.

Der står, at ca. 400 mio. ton CO₂ skal håndteres ved CO₂-fangst i 2040. Er det overhovedet realistisk? Det bliver nævnt, at der i 2025 skal fanges 15 mio. ton, bl.a. i Danmark. Det vil sige, at 15 mio. ton skal nå at blive til 400. Hvad når vi i Danmark? Som jeg forstår det, er Ørsted i gang med et rigtig fint projekt, som koster 8 mia. kr. De kan på ét år fange 430.000 ton, men det er først i 2026, og det er jo langt fra de 15 mio.

Europa baserer sig på en meget optimistisk tilgang til CO₂-fangsten, hvor der allerede i 2025 skal fanges en masse millioner ton, bl.a. baseret på Danmark, men det er ikke realistisk. Klimapolitisk mener jeg, det er meget useriøst, teknisk set virker det meget naivt, og samfundsøkonomisk er der den ekstra dimension, at det er ret uansvarligt at bruge mange milliarder kroner af borgernes penge på teknologier, som er så usikre. I øvrigt mener jeg, at det er konkurrenceøkonomisk uansvarligt. Vil ministeren kommentere på den tekniske og økonomiske del af det?

Claus Jørgensen (SF): Vi havde møde med Tjekkiet's udenrigsudvalg forleden, og vi spurgte til de grønne ambitioner for Tjekkiet. Det var vist oppositionen, der havde formandskabet, så det var ham, der udtalte sig mest. Han gav udtryk for, at man måske skulle slække lidt på Fit for 55, og at man måske skulle have forskellige tempi, alt efter hvor langt man er som land. Der står i den kommenterede dagsorden, at 12 lande står bag et brev om højere ambitioner. Det kan vi kun støtte op om. Men hvad er ministerens fornemmelse af, hvordan det kommer til at gå? Tjekkiet er måske ikke blandt de 12 lande, men hvis Tjekkiet begynder at slække på ambitionerne, hvordan ser det så ud i det hele taget?

Klima-, energi- og forsyningsministeren (Lars Aagaard): Til Theresa Scavenius: Når det ungariske formandskab gerne vil have en 2040-drøftelse, og de siger, at det skal være retfærdigt, og at vi skal tage udgangspunkt i sammenhængen mellem Fit for 55 og konkurrenceevne, er det en anden måde at sige på, at de ikke synes, det ligger lige på den flade hånd, at vi skal beslutte os for et skærpet klimamål i EU. Det skal man ikke tage fejl af.

Det er måske også delvis svaret til Claus Jørgensen. Danmark har sagt, at klimamålet skal være mindst 90 pct. Jeg tror, der er seks andre lande, der har sagt 90 pct., mens andre ikke siger det højt, fordi de ikke er helt sikre på, at de har lyst til at tage debatten derhjemme. Opbakningen er ikke overvældende.

Der er et fravær af store lande. Hvis I kigger på de lande i Europa, der historisk har været med til at trække klimaambitionerne op, har Østrig og Belgien lige afholdt valg, men har ikke nogen ny regering. Tyskland er på vej ind i et valg, og det er uklart, hvilken regering der kommer. I Frankrig er der politisk ustabilitet. Nederlandene har fået ny regering, men baseret på en helt særlig konstruktion.

Vi skal ikke bilde hinanden ind, at bare fordi vi i Danmark har sagt mindst 90 pct., andre har sagt 90 pct. og en gruppe af lande støtter det, så bliver det også slutresultatet af processen. Det bliver en kamp. Det er frustrerende og ærgerligt, at en række af de store medlemslande ikke har meldt deres position. De har ikke sagt et andet tal; de har bare ikke sagt noget. På Slotsholmen er der noget, der hedder »at sparke dåsen ned ad vejen«. Jeg oplever lidt, at det er det, der sker lige nu i en række hovedstæder. Man venter med stillingtagen.

Fra dansk side ser vi gerne, at spørgsmålet om klimamål bliver afklaret relativt hurtigt under det polske formandskab. Vi er i dialog med Kommissionen om det, og når jeg er færdig her, skal jeg snakke med en af kommissærerne om det. I vores hoved er der en sammenhæng mellem grøn industripolitik og at sætte et nyt 2040-mål, for det skal guide investeringer fremadrettet for Europas industri. Vi ser logisk, at en klar klimaregulering skal kombineres med andre tiltag, der kan understøtte grøn innovation og konkurrencekraft i Europas industri. Jeg kan godt være nervøs for, at den plan ikke holder, for det kan Danmark ikke beslutte. Det er op til det polske formandskab og et

samarbejde med Kommissionen, hvad planen bliver. Det vil sige, at der er en risiko for, at diskussionen først reelt bliver taget, når vi overtager formandskabet. Det gør processen mindre optimal, at vi så kommer ret tæt på, at vi skal aflevere Europas NDC til klimatopmødet i Belém. Det bliver meget presset.

Til Claus Jørgensen: Der er røster i Europa, der synes, at svaret på Europas udfordring – også sikkerhedsmæssigt og økonomisk – er at slække på klimapolitikken og ikke skærpe den, selv om det er i modsætning til, hvad Draghirapporten anbefaler. Der er en ægte politisk kamp derude, og nogle af dem, der plejer at være kampfæller med Danmark, har enten fået nye regeringer, der har nye positioner, eller er i et politisk vadested, der gør, at det er sværere at have dem som stærke alliancepartnere lige nu.

NOT Til Theresa Scavenius: Du spørger til CO₂-fangst. 15 mio. ton i Danmark, jeg har aldrig før hørt det tal. Det kan være, det står i en konsekvensanalyse, men jeg kan ikke huske, at vi fra dansk side nogen sinde skulle have lovet et tal i den størrelsesorden i relation til CO₂-fangst. Vi må dykke ned i det og svare skriftligt. Ifølge aftalen om CO₂-fangst skal vi have fanget lidt under 3 mio. ton i 2030. Vi har åbnet udbuddet. Der er prækvalifikation til april, mener jeg. Der er vist 28 mia. kr. i puljen, som kan supportere, at der bliver bygget fangstanlæg.

I sidste uge var jeg til åbningen af den første fulde værdikæde for CO₂-fangst og -lagring i Danmark, altså kæden, hvor CO₂'en bliver fanget – i det her tilfælde på biogasanlæg – transporteret til Esbjerg Havn og udskibet til INEOS's anlæg i Nordsøen og pumpet ned. Så teknologien er der, og det er ikke noget nyt at fange CO₂. Det er heller ikke noget nyt at pumpe CO₂ ned i undergrunden. Det nye er, at vi skal have det skaleret rimelig hurtigt.

Mig bekendt ligger der en strategirapport bag anbefalingen om de 90 pct., og det er helt korrekt, at ccs (fangst og lagring af CO₂) fylder en stor del af det. Det er vel et udtryk for, at alle værktøjer skal i spil. For hvis man piller CO₂-fangst og -lagring ud, skal man hente reduktionerne enten i transport eller fødevarerhvervet. Det kan både være politisk-teknisk kompliceret, og det har også omkostninger at tage nogle af de dyre reduktioner, f.eks. i transporterhvervet. Jeg siger ikke, at ccs er gratis, men det skal måles op i forhold til omkostningen på de alternative klimavirkemidler. Jeg mener selv, det er et værktøj, som skal udvikles og skales, men der ligger ikke en stillingtagen til de virkemidler, der følger efter, i drøftelsen. Logikken er, at man sætter et mål, og så skal den nye Kommission i 2026 komme med en revideret pakke om, hvordan målet skal nås. Det vil sige, at man så skal kigge på den regulering, der ligger i VE-direktiv (vedvarende energi), EE-direktiv (energieffektivisering) osv., og hvad det kalder på af fælleseuropæisk regulering for, at man med en høj sandsynlighed når frem til at opfylde målet. Der skal i øvrigt sættes et 2035-mål, som er definerende for den NDC, som EU skal aflevere. Der skal EU også underbygge det med troværdig politik.

Theresa Scavenius (UFG): Vi bør have mål, der er teknisk mulige. De 15 mio. ton er fra de EU-dokumenter, der siger, at det er tal baseret på indrapporteringer fra Danmark og andre lande. Men det kan vi kigge på efterfølgende.

Klima-, energi- og forsyningsministeren (Lars Løkke Rasmussen): Det var altså ikke Danmark alene, men Danmark og andre lande. Jeg har ingen klar erindring om det tal, så jeg kan ikke kommentere på, om det er realistisk eller urealistisk. Man skal bare huske, at ud over CO₂-fangst og -lagring handler det også om skovrejsning. Det er en anden måde at binde CO₂ på. Det kan

handle om pyrolyse osv. Vi skal i de kommende år kigge på, hvordan vi kan få flere instrumenter i spil til at sørge for, at noget af den megen CO₂, der bliver udledt, bliver opsamlet på forskellig måde.

4. Eventuelt

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

5. Siden sidst

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

Punkt 5. Rådsmøde nr. 4069 (transport, telekommunikation og energi – energi) den 16. december 2024

Rådsmøde 4069 – Bilag 1 (samlenotat)

EUU alm. del (20241) – Bilag 156 (kommenteret dagsorden)

Klima-, energi- og forsyningsministeren (Lars Aagaard): Begge sager forelægges til orientering.

1. Rådskonklusioner om fremme af geotermisk energi

– *Vedtagelse*

Klima-, energi- og forsyningsministeren (Lars Aagaard): Hensigten bag rådskonklusionerne er at sætte fokus på, hvordan brugen af geotermi kan fremmes. Det gælder også i forhold til fjernvarme.

Geotermi kan som en lokal vedvarende energikilde potentielt bidrage til EU's energi- og klimamål. Det kan også bidrage til at øge Europas forsyningssikkerhed og modstandsdygtighed samt medvirke til at sikre en stabil og billig energiforsyning.

Med rådskonklusionerne opfordres Kommissionen bl.a. til at synliggøre tilgængelige finansielle støttemuligheder for geotermi samt at udarbejde en handlingsplan for fremme af geotermisk energi.

Medlemsstaterne opfordres bl.a. til at dele geologiske data samt tilskynde til hurtigere tilladelsesprocesser.

Regeringen støtter, at potentialet ved geotermisk energi udnyttes, hvor det er relevant, og har desuden fokus på gode og smidige rammevilkår for geotermi i Danmark.

Regeringen kan derfor støtte rådskonklusionerne.

Medlemmerne havde ingen kommentarer til dette punkt.

2. EU's fremtidige energipolitik i regi af en ægte energiunion

– *Politisk drøftelse*

Klima-, energi- og forsyningsministeren (Lars Aagaard): Formandskabet lægger op til, at der skal være en politisk drøftelse af EU's fremtidige energipolitik. Fokus forventes at være på, hvilke tiltag der vil være nødvendige at igangsætte på europæisk niveau på både kort og lang sigt.

Energipolitikken spiller en helt central rolle for Europas og EU-landenes forsynings sikkerhed, sikkerhed i det hele taget og konkurrenceevne, ligesom den grønne omstilling er central for Europas vækst og jobskabelse.

Rammerne har dog ændret sig en del de seneste år. Den geopolitiske situation er forandret, og behovet for at have tilstrækkelig med energi til rådighed stiger i takt med den øgede elektrificering af samfundet. På EU-niveau skal man derfor fremadrettet have fokus på at sikre den nødvendige modernisering og tilpasning af EU's energisystem – ikke kun for at sikre forsynings sikkerheden og modstandsdygtigheden, men også for at sikre de skridt, der er nødvendige for at nå klimaneutralitet i 2050.

Den bedste måde at sikre stabil og betalelig energi i Europa er at sikre et mere energiuafhængigt Europa – et Europa, der kan producere det meste af sin energi selv. Et Europa, der kan selv, vil kræve hurtigere og styrket udbygning af vedvarende energi og energiinfrastruktur på europæisk niveau. Vi skal bl.a. fremme storskalaprojekter, der kan gavne Europa bredt. På EU-niveau skal man sikre den nødvendige netudvikling på land og til havs på både transmissions- og distributionsniveau. Regeringen arbejder også for, at der bliver bedre adgang til EU-midler for den type projekter. Der er nogle udfordringer i markedet i øjeblikket, og øget adgang til EU-midler kan bruges som springbræt til at sikre flere private investeringer.

Den europæiske industri er også afhængig af at have tilstrækkelig og billig energi til rådighed. Det er samtidig nødvendigt, at der sker en omfattende elektrificering af industrien – både af hensyn til at sikre den grønne omstilling og for at sikre, at virksomhederne i fremtiden vil være konkurrencedygtige. En forudsætning herfor er, at erhvervslivet har de rette incitamentter til at investere i den fortsatte elektrificering af industrien. Det skal opnås ved bl.a. at styrke incitamentter til direkte og indirekte elektrificering, og at der fokuseres mere på systemintegration og udvikling af fleksible ressourcer. Vi har brug for at anvende lagring i større omfang. Eksempelvis gennem fjernvarme, termisk lagring, power-to-x og batterier.

Alt dette er desuden nødvendigt for at understøtte integrationen af vedvarende energi i det europæiske energisystem.

Det er dog samtidig vigtigt, at konkrete politiske tiltag udformes med respekt for det eksisterende indre marked for energi. Tiltag skal som udgangspunkt være markedsbaserede. Regeringen er ikke fortalende for prisregulerende tiltag.

Medlemmerne havde ingen kommentarer til dette punkt.

3. Eventuelt

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

4. Siden sidst

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

FO Punkt 6. Ny europæisk valglov

– *Nyt forhandlingsoplæg*

TA (2022) 0129

TA (2022) 0129 – Bilag 6 (samlenotat)

TA (2022) 0129 – Bilag 7 (notat om forhandlingsoplæg)

EUU alm. del (20241) – Bilag 156 (kommenteret dagsorden)

TA (2022) 0129 – svar på spm. 1 om oversendelse af non-papers eller positionspapirer

EUU alm. del (20231) – Bilag 171 (udvalgsmødereferat side 27, senest behandlet i EUU 10/11-24)

Europaministeren (Marie Bjerre): Udenrigsministeren orienterede sidst udvalget om sagen den 10. november 2023. Den seneste drøftelse af forslaget på ministerniveau var den 15. november 2023 i Rådet for Almindelige Anliggender.

Forhandlingerne har længe været og er fortsat fastlåst på grund af betydelig skepsis fra en stor gruppe medlemslande mod flere af forslagets elementer – skepsis, den danske regering deler, og som kommer til udtryk i forhandlingsoplæggets vægte.

Forslaget ventes ikke at blive prioriteret under polsk formandskab, ligesom det ikke er blevet det under det ungarske.

Jeg forelægger sagen til forhandlingsoplæg nu for at sikre mig, at vi i god tid inden det danske EU-formandskab har et grundlag at forhandle på, hvis der mod forventning skulle ske markant fremdrift i forhandlingerne.

Inden jeg kommer til forhandlingsoplægget, vil jeg kort opidse baggrunden. Valgloven er ikke blevet revideret siden 2002 og kunne på flere områder nyde godt af en opdatering. Faktisk blev Rådet enige om en revision i den forrige valgperiode, men den nåede ikke at træde i kraft inden europaparlamentsvalget i 2019. Efter valget i 2019 valgte Europa-Parlamentet at vedtage et nyt forslag til en europæisk valglov den 3. maj 2022. Det er det forslag, vi taler om i dag.

Forslaget har til formål at gøre afviklingen af europaparlamentsvalg mere ensartet på tværs af EU. Hensigten fra Europa-Parlamentet er desuden at øge valgdeltagelsen, den demokratiske legitimitet og gennemsigtighed og at sikre alle unionsborgere de samme rettigheder.

Forslaget behandles efter en særlig procedure og skal vedtages med enstemmighed i Rådet.

Regeringen støtter overordnet ambitionen om at styrke forudsætningerne for legitime, demokratiske europaparlamentsvalg med høj valgdeltagelse. Det er i den forbindelse vigtigt, at forslaget effektivt styrker bekæmpelsen af dobbelt stemmeafgivning. Vi ser også positivt på forslaget om fælles minimums- og maksimumsgrænser for nationale spærregrenser.

Regeringen er imidlertid skeptisk over for flere af de øvrige elementer i forslaget. Det gælder forslag om at oprette en fælles EU-valgkreds med transnationale kandidatlistor. Derudover har Parlamentet også benyttet lejligheden til at indføre en større grad af formalisering af den såkaldte spids-

kandidatproces. Europa-Parlamentet ønsker grundlæggende, at kandidaten fra den største politiske gruppe i Europa-Parlamentet mere eller mindre automatisk bliver kommissionsformand. Det er regeringen også skeptisk over for.

Regeringens skepsis over for disse to elementer bunder grundlæggende i, at EU's demokratiske forankring og legitimitet først og fremmest kommer fra medlemslandene. Vi tror ikke, at en fælles EU-valgkreds eller spidskandidater fra de politiske grupper i Europa-Parlamentet vil bringe EU tættere på borgerne. Vi mener desuden, at spidskandidatprocessen vil forrykke den institutionelle balance, der er givet i traktaterne. Ifølge traktaten udpeger Det Europæiske Råd den kandidat, der skal lede Europa-Kommissionen, under hensyntagen til resultatet af europaparlamentsvalget. Europa-Parlamentets indflydelse sikres derudover ved godkendelse af både de enkelte kommissærer og den samlede kommission.

Derudover er regeringen modstander af forslaget om en 16-års valgetsalder. Her mener vi, at valgetsalderen bør fastsættes af medlemslandene selv i overensstemmelse med nationale valgtraditioner og myndighedsalder.

Derudover mener vi, at de foreslåede regler for public service-mediers prioritering af sendetid til partier i forbindelse med valgdækning ikke rammer rigtigt.

Det er herudover vigtigt for regeringen at få præciseret, at forslagets forpligtelser vedrørende brevafstemning ikke hentyder til afstemning pr. brev, men til forhåndsafstemning. Det bærende hensyn i forhold til brevafstemning er bekymring vedrørende stemmehemmeligheden.

FO På den baggrund er det regeringens forhandlingsoplæg, at man fra dansk side

- støtter ambitionen om at styrke forudsætningerne for afholdelse af legitime, demokratiske valg til Europa-Parlamentet samt at sikre høj valgdeltagelse, herunder lige adgang til stemmefaciliteter og valgsteder for alle borgere, inklusive borgere med handicap.
- lægger afgørende vægt på, at oprettelsen af en fælles EU-valgkreds med transnationale kandidatlistor udgår af forslaget.
- lægger afgørende vægt på, at formaliseringen af den såkaldte spidskandidatproces for udpegelse af kommissionsformanden udgår af forslaget.
- lægger stor vægt på, at indførelsen af en fælles og harmoniseret valgetsalder på 16 år udgår af forslaget.
- lægger stor vægt på, at yderligere regler for medlemslandene vedrørende afstemning pr. brev ikke indebærer en risiko for svækkelse af stemmehemmeligheden.
- lægger stor vægt på, at indførelsen af regler for public service-mediers prioritering af sendetid til partier i forbindelse med valgdækning udgår af forslaget.
- lægger vægt på, at muligheden for generelt at opretholde dansk praksis for regulering af valgsteders lukningstidspunkt, fristen for oprettelse af valglistor og placering af valgdagen består.

- lægger vægt på, at forslaget omfatter tiltag til mere effektiv bekæmpelse af dobbelt stemmeafgivning.
- lægger vægt på, at ensartningen af reglerne for tilladte tidspunkter for kampagneaktiviteter og foretagelse af meningsmålinger udgår af forslaget.

Lotte Rod (RV): Det var godt nok en uambitiøs og bagudskuende tilgang, regeringen har lagt. Demokrati er jo, at vi deler os efter anskuelse. Det kræver en stærk offentlig debat, og Europa-Parlamentet kan virkelig noget særligt. Det er en vigtig del af vores europæiske demokrati.

I Radikale Venstre ønsker vi at styrke Europa-Parlamentet over for Kommissionen. Jeg stillede selv op til Europa-Parlamentet for 15 år siden. Vi har lige sendt Sigrid Friis – en virkelig dygtig politiker – til Europa-Parlamentet. Det interessante er jo, at vi diskuterer med hinanden, hvad vi vil, og at man får en reel diskussion om de forskellige politiske uenigheder, så folk har en chance for at kunne dele sig efter anskuelse.

Hvis man f.eks. gerne vil gøre bilindustrien mere bæredygtig, skal man stemme på Radikale Venstre. Hvis man mener, at markedet selv skal fikse det, skal man stemme på Liberal Alliance. Det er sådan nogle debatter, vi skal have med hinanden. Det kræver en stærk, offentlig, fælles europæisk samtale. Derfor forstår jeg simpelt hen ikke, at regeringen vil stille sig i vejen for, at vi styrker det ved at lave fælles lister, så vi kommer lidt væk fra, at så meget af debatten herhjemme kommer til at handle om nationale ting, og i stedet kommer til at handle om de meget vigtige ting, som Europa-Parlamentet kan gøre noget ved.

Så jeg kan ikke støtte regeringens forhandlingsoplæg. Og i en tid, hvor vi bliver ældre og ældre i Europa, forstår jeg ikke, at regeringen ikke kan se, at det giver god mening at komme i gang med 16-års valgret, så vi giver unge en stemme.

Søren Søndergaard (EL): Nu kan vi jo bare indføre 16-års valgret i Danmark. Jeg synes, at regeringen er alt, alt for positiv over for forslaget. Forestil jer, at den danske regering vil blande sig i, om lande, der har over 60 pladser, har den ene eller den anden spærregrænse. Hvad rager det os? Det er da fuldstændig op til dem selv, om de vil give folk, der får 2 pct., ret til at have en af de 90 pladser, de har – eller de ikke vil. Det er da ikke noget, vi skal gå ind i.

Hvordan kan man kun lægge stor vægt på, at en ændring af reglerne for afstemning pr. brev ikke indebærer en risiko for svækkelse af brevhemmeligheden? Det er helt essentielt i et valg, at det er frit og fair, og et element i det er brevhemmeligheden. Det bliver man da nødt til at lægge afgørende vægt på.

Der er rygter om, at Enhedslisten bliver mere og mere højreorienterede, især folketingsgruppen. Det vil jeg godt bekræfte. Derfor vil jeg læse Venstres hørings svar op: »Venstre, Danmarks Liberale Parti, kan ikke støtte Europa-Parlamentets forslag til en rådsforordning om rammerne for europaparlamentsvalg. Partiet stemte således også imod, da forslaget blev behandlet i Europa-Parlamentet for nylig. Venstre mener, at forslaget griber ind i spørgsmål, som bør være nationale anliggender, herunder valgretsalder, valgbarhed, partidannelse og valgbehandlingen. Det er ikke sundt for et demokrati, at indretningen og reglerne for et demokrati dikteres udefra. Derudover er Venstre

imod forslagene om traktatændringer, indførelse af en spidskandidatprocedure til valg af kommissionsformand samt tværnationale lister. Derfor opfordrer Venstre til, at regeringen stemmer imod forslaget«.

Det er også vores opfordring. Hvis man søger et mandat, der hedder »stem imod forslaget«, så har ministeren Enhedslistens opbakning, og Venstres opbakning. Ellers har den det ikke.

Formanden (Brigitte Klintskov Jerkel): Det var et nybrud i politik.

Theresa Scavenius (UFG): Det er godt med nogle stærke politiske markeringer. Jeg synes også, det er et rigtig svært forslag. Det er meget komplekst og roder lidt rundt i forskellige ting, f.eks. det med at have andre lister, og så har man to stemmer osv. Det kan kun være besværligt og svært for alle at forstå, bl.a. hvordan de bliver fordelt.

Men jeg er faktisk enig i kritikken af spidskandidatprocessen og de transnationale kandidatlistor, men af nogle andre årsager. Jeg synes, det er fint at styrke Europa-Parlamentet, og jeg synes også, det er okay, at de kan være med til selv at beslutte nogle af reglerne, så de er ens. Der er ret stor forskel på, hvilken valget man har i Italien og i Danmark. Det kunne man godt strømline.

Men problemet er faktisk et andet. Hvis Kommissionen kommer ud af Parlamentet, kan der ske det samme, som der gør herhjemme, nemlig at parlamentet, Folketinget, bliver lidt handlingslammet, fordi det bliver mere partistrategisk. Jeg synes netop, det fungerer rigtig godt, at det er en anden institution, som i hvert fald i højere grad er uafhængig af Kommissionen, så de kan lave checks and balances. Derfor mener jeg ikke, at Kommissionen skal komme ud af Parlamentet. Så skal man nærmere have direkte valg, hvis man vil have den mere europæiske politiske vinkel, men det er der givetvis ikke opbakning til, hverken herhjemme eller andre steder.

Hvis alle de ting, regeringen ønsker at få pillet ud, bliver fjernet, hvad er der så egentlig tilbage? Så er der lidt småting. Betyder det, at hele forslaget falder? Hvad vurderer ministeren vil ske, hvis Danmark stemmer nej?

Alexander Ryle (LA): Vi er stort set på linje med regeringen i dette spørgsmål. Derfor kommer vi også til at støtte forhandlingsoplægget. Jeg synes egentlig – måske modsat, hvad andre har givet udtryk for – at det er et meget kritisk forhandlingsoplæg. Det er sjældent, at vi har to afgørende vægte og derudover tre med stor vægt.

Vil regeringen støtte forslaget, hvis de to punkter med afgørende vægt udgår – altså det om fælles EU-valgkreds og spidskandidatproces – men de tre punkter, der lægges stor vægt på, ikke udgår? Hvis de tre punkter med stor vægt alle sammen bliver, er der jo tre punkter, man er meget kritisk over for. Men som jeg forstår processen i Europaudvalget, vil regeringen være tvunget til at støtte forslaget, fordi der ikke er afgørende vægt på dem. Hvis man grupperer tre med stor vægt sammen, og der ikke er nogen af dem, der går i regeringens retninger, kan det så automatisk blive en afgørende vægt?

Europaministeren (Marie Bjerre): Det er et yderst skeptisk forhandlingsoplæg. For mit eget vedkommende er det nok det mest skeptiske, jeg har fremlagt for Europaudvalget.

Til Søren Søndergaard: Jeg undrer mig over, at man kan synes, at det er meget positivt. Jeg mener bestemt, at det er meget, meget skeptisk. I øvrigt kan vi konstatere, at mange andre medlemslande også er meget skeptiske. Derfor har jeg svært ved at forestille mig, at det bliver, som det ser ud nu. Hvis forslaget ikke ændrer sig, kommer den danske regering til at stemme nej.

Til Lotte Rod og Theresa Scavenius: Vi er grundlæggende imod transnationale lister. Vi er imod, at man laver en EU-valgkreds. Vi er imod, at man laver en spidskandidatproces. Vi mener, at den demokratiske legitimitet i den måde, EU fungerer på, skal komme fra medlemslandene. Der ser vi bare politisk forskelligt på tingene.

Til Alexander Ryle: Ja, der er to afgørende vægte og tre store vægte. Vi kan heller ikke lide forslaget om 16-års valgret. Derfor er der lagt stor vægt på, at det udgår. Men man bliver nødt til at prioritere, når man laver vægtene. Og hvis det ender med, at de to elementer, der er lagt afgørende vægt på, udgår, og de tre andre består, vil det være en samlet vurdering, hvor Danmark stadig væk vil kunne stemme nej. Hvis de to elementer udgår, forestiller jeg mig, at jeg vil komme tilbage til Europaudvalget og orientere om det.

Theresa Scavenius spørger, hvad der så er med af gode ting i forslaget. Man ønskede sådan set fra Europa-Parlamentets side allerede at ændre det op til europaparlamentsvalget i 2019. Der var også en rådsbeslutning, som man støttede dengang. Det var bl.a. noget med at sikre lige adgang til stemmefaciliteter, at bekæmpe dobbelt stemmeafgivning og det med spærregrænser, som også er med i forslaget nu. Den del støtter vi.

Claus Jørgensen (SF): Det er fantastisk, at Europa-Parlamentet spiller ind med input. Det er godt at få diskussionen. I SF deler vi regeringens ambition om at styrke forudsætninger for afholdelse af legitime, demokratiske valg til Europa-Parlamentet samt at sikre høj valgdeltagelse, herunder lige adgang til stemmefaciliteter, valgsteder for alle borgere, inklusive borgere med handicap.

Regeringen lægger stor vægt på indførelsen af regler for public service. Den er vi også med på. Det synes vi er vigtigt, især hvad angår armslængdeprincip i forhold til den frie presse. Regeringen lægger også vægt på, at ensartning af reglerne for tilladte tidspunkter for kampagneaktiviteter og forlængelse af meningsmålinger skal udgå af forslaget. Det er vi sådan set også enige i.

Så har regeringen lagt stor vægt på, at indførelsen af en fælles, harmoniseret valgrætsalder på 16 år skal udgå. Det er vi måske lidt mere åbne over for at kigge nærmere på. Men ud fra en samlet betragtning støtter vi regeringens tilgang.

Ministeren nævnte, at man fremlægger det nu, fordi der måske snart kom noget, man skulle tage stilling til. Det ser ud til, at der er meget uenighed blandt de andre lande, og at det skal diskuteres endnu mere, inden det kommer frem til en endelig stillingtagen. Kan ministeren uddybe, hvorfor vi skal være klar allerede nu?

Christian Friis Bach (V): Jeg vil bare takke Søren Søndergaard for at læse op af Venstres politik og understrege, at det er Søren Søndergaard altid velkommen til. Og så vil jeg understrege, at vi støtter regeringens linje.

Theresa Scavenius (UFG): Hvad kommer der til at ske, hvis de store ting i forslaget falder? Falder hele forslaget så? De andre ting er nærmest småting. Regeringen støtter intentionen om at styrke

interessen for og legitimiteten af det europæiske valg. Så hvad gør vi, når og hvis forslaget falder? Har ministeren nogen idéer til, hvad vi så skal arbejde med på den anden banehalvdel?

Søren Søndergaard (EL): 16-års valgret er blevet nævnt flere gange. Kan ministeren oplyse noget om det juridiske i det? Hvis det bliver vedtaget, har vi så 16-års valgret i Danmark? Der står en underlig formulering om, at det ikke gælder, hvis man har valgetsalder stående i forfatningen. Men vi har jo ikke den konkrete valgetsalder stående i forfatningen. Vil det så omgå forfatningen, eller skal vi igennem en folkeafstemning, hvor mindst 30 pct. skal stemme for – som det er normalt, når vi sænker valgetsalderen?

Europaministeren (Marie Bjerre): Til Søren Søndergaard: Ja, man kan bare vedtage en 16-års valgret nationalt, altså også i Danmark. Forslaget handler om europaparlamentsvalget, hvor man gerne vil gøre 16-års valgret obligatorisk for alle medlemslande. Det vil binde Danmark i forhold til europaparlamentsvalg, men ikke i forhold til folketingsvalg.

Til Claus Jørgensen: Jeg forelægger forhandlingsoplæg nu for at gøre det i god tid inden det danske formandskab. Vi er godt nok i den indledende fase med forslaget, og vi forventer ikke, at det kommer til at rykke sig under det polske formandskab, men det kan være, at det gør det under det cypriotiske.

Theresa Scavenius spørger, hvad der sker med forslaget, hvis man får pillet de elementer ud, som vi ikke kan lide. Jamen, det kan også være, at forslaget slet ikke bliver til noget. Vi har jo gennemført de sidste to valg til Europa-Parlamentet, uden at forslaget er blevet til noget. Så det er et scenarie, og det er ikke os, der presser på for, at forslaget bliver til noget.

Formanden (Brigitte Klinskov Jerkel): Jeg kan konkludere, at der ikke er et flertal imod regeringens forhandlingsoplæg, idet kun Enhedslisten, Dansk Folkeparti og Radikale Venstre har ytret sig imod det.

Punkt 7. Rådsmøde nr. 4072 (almindelige anliggender) den 17. december 2024

Rådsmøde 4072 – Bilag 1 (samlenotat)

EUU alm. del (20241) – Bilag 156 (kommenteret dagsorden)

Europaministeren (Marie Bjerre): Alle punkter forelægges til orientering.

Generelle bemærkninger om forelæggelsen, som faldt under debatten, er samlet her.

Christian Friis Bach (V): Der er en række emner, som virkelig fortjener, at vi har mere grundige drøftelser, men tiden er jo desværre knap.

1. Forberedelse af møde i Det Europæiske Råd den 19.-20. december 2024 – konklusioner

– *Politisk drøftelse*

Det Europæiske Råd 19-20/12-24 – Bilag 3 (fortroligt udkast til konklusioner)

Det Europæiske Råd 19-20/12-24 – Bilag 2 (fortroligt udkast til retningslinjer)

Det Europæiske Råd 19-20/12-24 – Bilag 1 (fortroligt udkast til kommenteret dagsorden)

Europaministeren (Marie Bjerre): Det bliver også denne gang et topmøde med mange vigtige emner, herunder flere udenrigspolitiske emner, som I også vil have drøftet med udenrigsministeren og statsministeren inden topmødet.

Først og fremmest Ukraine. Det er afgørende, at vi sender et tydeligt signal om vores fortsatte støtte til Ukraine – på alle områder.

Et andet vigtigt punkt på dagsordenen er situationen i Mellemøsten. Fra dansk side lægger vi vægt på, at EU taler med én stemme.

EU i verden bliver også et centralt emne på dagsordenen. Der er lagt op til en strategisk drøftelse af EU's globale engagement i den aktuelle geopolitiske kontekst – ikke mindst i lyset af det amerikanske valg.

Dernæst skal lederne drøfte Niinistörapporten, hvor fokus vil være på at styrke EU's modstandsdydgtighed, beredskab, kriseforebyggelse og reaktionskapacitet i forbindelse med det skiftende truselslandskab og klimaforandringer.

Set med danske briller er det positivt, at migration igen er på dagsordenen. Der skal forventelig gøres status på implementeringen af konklusionerne fra mødet i Det Europæiske Råd i oktober 2024, herunder med fokus på den eksterne dimension af migration, forebyggelse af irregulær migration, implementering af vedtaget EU-lovgivning, effektivisering af udsendelser samt bekæmpelse af instrumentaliseret af migranter.

Alt i alt er der som vanligt tale om en omfattende dagsorden med vigtige emner for Danmark.

Medlemmerne havde ingen kommentarer til dette punkt.

- * **2. Lovgivningsmæssig programmering – Kommissionens arbejdsprogram for 2025**
 - *Politisk drøftelse*

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

3. Europas fremtid

– *Politisk drøftelse*

Europaministeren (Marie Bjerre): Drøftelsen vil tage udgangspunkt i en note, som opridser det kapitel i Draghirapporten, der handler om forbedret forvaltning i EU med henblik på at styrke EU's konkurrenceevne.

Forslagene i kapitlet ligger inden for tre områder. Det første er større fokusering af EU's arbejde og politikker. Det andet er at øge hastigheden i EU's arbejde, bl.a. med fokus på EU's beslutningsprocesser. Og det tredje handler om forenkling af reglerne og reduktion af byrder inden for EU.

På rådsmødet vil jeg bl.a. fremhæve følgende pointer:

Regeringen er helt enig i behovet for at forbedre EU's konkurrenceevne, og det er godt, at vi også tager fat på EU's forvaltning og arbejdsmetoder i den forbindelse. Vi har først og fremmest brug for at gøre op med de mange administrative byrder. Derfor støtter regeringen fuldt op om Kommissionens byrdereduktionsmål. Vi skal have et systematisk fokus på omkostningerne ved ny lovgivning, og vi må sikre, at ny lovgivning kan implementeres så byrdefrit og digitalt som muligt.

Samtidig er det vigtigt at sikre en mere effektiv udmøntning af EU-midler. Det kræver fokus på, hvordan de bedst bidrager til vores fælles prioriteter i EU, og hvordan de giver størst mulig merværdi.

For at vi kan nå vores fælles målsætninger, er der derudover behov for, at EU kan træffe hurtige og effektive beslutninger. Derfor er regeringen også klar til at se på EU's beslutningsprocesser – med afsæt i den europapolitiske aftale og inden for traktatens rammer.

Claus Jørgensen (SF): Der er det dejlige ord byrdereduktionsindsats. Det minder lidt om debatten i forbindelse med tredjebehandlingen af finansloven forleden, hvor det blev diskuteret, om vi måske skal spare nogle folk på det regulatoriske område. Det bekymrende kan være, hvor man så skal sætte ind. Hvordan vil man gøre det?

Jeg synes, man kunne sætte fokus på, hvad man vil gøre i forhold til den grønne omstilling, og netop bruge den til at sikre en konkurrenceevnefordel. Det fremgår ikke så tydeligt. Det er i Draghirapporten, men måske kunne ministeren sige lidt om, hvad Danmark vil bringe med ind til bordet angående byrdereduktionsindsatsen i forhold til den grønne omstilling. For når man stiller krav om grøn omstilling, kommer der nogle byrder – det vil virksomhederne i hvert fald sige. Men på sigt kunne det gøre, at de blev bedre stillet end dem i andre lande.

Europaministeren (Marie Bjerre): Jeg er helt enig i, at vi bliver nødt til i højere grad at få koblet konkurrenceevne og den grønne omstilling. Jeg mener også, at de to går hånd i hånd. Det handler bl.a. om, at vi skal investere i de grønne teknologier. Gør vi det, vil det også gavne vores konkurrenceevne. Jeg tror, vi bliver nødt til at kunne argumentere meget bedre for det, end vi gør i dag. Det er jo de grønne og de digitale teknologier, der er konkurrencedygtige i fremtiden. Så det handler om at få investeret i det, men også at få sikret de rigtige rammer for, at virksomhederne rent faktisk investerer i de teknologier.

- * **4. Det europæiske semester 2025 – roadmap**
 - *Præsentation*
 - KOM (2024) 0705

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

5. Udvidelse og stabiliserings- og associeringsprocessen

– Vedtagelse af konklusioner

KOM (2024) 0690

Rådsmøde 3997 – almindelige anliggender – Bilag 2 (fortrolig skr. forelæggelse af 9/12-23)

Europaministeren (Marie Bjerre): Det næste punkt på dagsordenen vedrører udvidelsen, hvor Rådet forventes at vedtage konklusioner, som efterfølgende bekræftes af Det Europæiske Råd senere på ugen.

Kommissionen fremlagde sin årlige udvidelsespakke den 30. oktober 2024. Udvidelsespakken tegner et billede af, at især Ukraine, Moldova, Albanien og Montenegro har gjort gode fremskridt. For de fleste andre lande har der været blandede eller få fremskridt de seneste år.

Kommissionen kommer også med nogle anbefalinger. Det er dem, vi især skal drøfte på rådsmødet. I modsætning til de seneste par år er der i år kun tale om mere tekniske anbefalinger om f.eks. åbning eller lukning af forhandlingskapitler. Der lægges altså ikke op til større beslutninger om eksempelvis tildeling af kandidatstatus eller indledning af optagelsesforhandlinger.

Kommissionen anbefaler åbning af det første såkaldte forhandlingsklynge med Ukraine og Moldova, når deres screeningsproces er overstået. Det forventes at ske i første halvår af 2025. Det støtter regeringen op om.

Kommissionen anbefaler derudover, at man går i gang med foreløbig at lukke nogle forhandlingskapitler med Montenegro. Her er alle kapitler allerede åbne, og Montenegro har på det seneste accelereret reformprocessen tilstrækkeligt til, at vi kan tage processen videre. Det er regeringen enig i.

Albanien har gjort gode fremskridt, og på den baggrund anbefaler Kommissionen, at vi åbner en ny forhandlingsklynge. Helt konkret er der tale om klynge 6, som vedrører eksterne relationer. Det er der bred enighed om blandt medlemslandene.

Kommissionen skriver, at Serbien opfylder kriterierne for, at man kan åbne de resterende kapitler i klynge 3 om konkurrenceevne og inklusiv vækst. Og det anbefaler Kommissionen også. Regeringen støtter åbning af de tre resterende kapitler i klynge 3. Det skyldes, at Serbien har gjort gode tekniske fremskridt og i ugerne frem mod rådsmødet har forpligtet sig til at gøre mere i forhold til de tværgående emner som retsstatsprincipper, mediefrihed, normaliseringsprocessen med Kosovo og tilnærmelsen til den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik (FUSP).

Det er godt. Det viser, at det virker, når vi anvender den meritbaserede tilgang til at kræve reformer af kandidatlandene. Og det er vigtigt i forhold til Serbien, fordi vi ikke ønsker at skubbe dem i armene på Rusland – især ikke på så geopolitisk vigtigt et tidspunkt, som vi står i nu.

Det har også gjort indtryk, at flere regeringskritiske stemmer i Serbien under Europaudvalgets besøg i Beograd, som jeg deltog i, også kunne støtte en åbning af klynge 3 for dermed at holde interessen for EU-medlemskab i live i befolkningen, herunder blandt de unge.

For så vidt angår de tre øvrige lande på Vestbalkan, vil jeg gøre det ganske kort: Nordmakedonien er teknisk klar til at åbne det første klynge, men før der kan opnås enighed i Rådet om åbning, skal landet implementere den bilaterale aftale med Bulgarien, man har forpligtet sig til.

Bosnien-Hercegovina har fået stillet forhandlingsåbning i udsigt, når de har opfyldt en række betingelser. Det er ikke sket endnu.

Kosovo er endnu ikke et kandidatland, da fem medlemslande ikke anerkender det. Så i forhold til udvidelsesprocessen er der ikke umiddelbart udsigt til fremskridt. Kommissionen opfordrer Kosovo til at leve op til de forpligtelser, de har påtaget sig i Beograd-Pristina-dialogen. Det bakker vi selvfølgelig op om fra dansk side. Både Serbien og Kosovo skal gøre en ekstra indsats for at få dialogen tilbage på sporet.

Tilbage er der Tyrkiet og Georgien. I Tyrkiet er der stadig store udfordringer med respekten for demokrati, menneskerettigheder og retsstatsprincipper. Derfor har EU's forhandlinger med Tyrkiet som bekendt været sat i bero i mange år, og der er ikke udsigt til, at de bliver genoptaget.

I Georgien er udviklingen som bekendt hastigt gået i den forkerte retning. Georgien fik i 2023 tildelt kandidatstatus med den forståelse, at landet skulle gennemføre ni reformskridt – ikke mindst på det helt centrale retsstatsområde. Siden har reformerne stået stille, hvis ikke ligefrem de er gået tilbage. Og der er gennemført kontroversiel lovgivning, der har trukket landet yderligere væk fra EU. Forløbet op til og efter valget i oktober 2024 har vist os, at den georgiske regering ikke holder sig tilbage fra at underminere retsstaten og de grundlæggende rettigheder.

Kommissionen konstaterer på den baggrund, at udvidelsesprocessen med Georgien reelt er sat i bero. Det er meget trist, ikke mindst i lyset af den store opbakning til EU, der er blandt georgierne.

Christian Friis Bach (V): Det er godt at se, at der sker nogle spæde fremskridt, men der er også en bekymring at spore omkring udvidelsen, som jo bliver en stærk prioritet under det danske formandskab. Derfor vil jeg her i udvalget – som vi har drøftet med europaparlamentarikerne – opfordre til, at vi får en drøftelse af tilgange, som måske kan åbne op for udvidelsesprocessen på nye måder i lyset af nogle af de mange forslag, der flourerer i Europa.

Alexander Ryle (LA): Kan ministeren knytte lidt flere ord til optagelsesforhandlingerne med Nordmakedonien? Det har været undervejs i ret mange år efterhånden. Jeg tror, det er omkring 20 år siden, de ansøgte første gang. Og de har jo ændret deres forfatning én gang med et navneskift, hvilket var et krav fra Grækenland. Nu stiller Bulgarien så et krav om, at det bulgarske mindretal skal skrives ind i forfatningen. Jeg hører fra mine kolleger i Nordmakedonien, at det nok ikke kommer til at ske, for hvor mange gange skal de ændre deres forfatning, før de får lov at komme ind i EU? De tror ikke på, at det her bliver det sidste krav. Så hvilke garantier kan EU stille om, at der ikke kommer yderligere krav, når de ændrer deres forfatning en gang til? Jeg tror, de har brug for en form for garanti fra EU for, at der faktisk sker noget, når de imødekommer de ønsker, der har været fremført indtil nu, og at der ikke bare bliver lagt mere og mere på. Jeg tror ikke, at de oplever en særlig stor opbakning fra EU's medlemslande. De føler, at de kæmper mod hele EU i det her spørgsmål, fordi der er et enkelt land, Bulgarien, der ønsker, at de ændrer deres forfatning.

Theresa Scavenius (UFG): Vil ministeren skriftligt oversende de forskellige regler i forhold til de forskellige kapitler? Jeg er særlig interesseret, fordi vi i formiddags diskuterede med udenrigsministeren, hvad »velfungerende markedsøkonomi« betyder, som der står i Københavnskriterierne. Det kom sig specifikt af en diskussion om, at der er et reformprogram for Ukraine om privatisering af banker og privatisering af en lang række offentligt ejede selskaber i Ukraine, hvor udenrigsministeren sagde, at det var en del af kriterierne for at blive EU-medlem. Så er spørgsmålet bare, om det findes noget sted, om det er en del af nogle kapitler. Det er interessant, hvis vi også stiller de krav til alle de andre lande. Ministeren nævnte meget om retsstat. Det er det, vi plejer at snakke om, men det kan være, at der er kommet en hel masse nye kriterier ind, som jeg og andre ikke er bevidste om.

Søren Søndergaard (EL): Kan man give en garanti til Nordmakedonien om, at der ikke kommer et nyt krav om en ny forfatningsændring, hvis de gennemfører forfatningsændringen om Bulgarien?

Hvilke reelle tilbud kan EU give Georgien? Landet står i en meget vanskelig situation, og hvis man kun kan tilbyde dem, at de måske kan få et medlemskab af EU på sigt, er problemet vel, at nogle i Georgien meget realistisk siger: Inden vi er kommet så langt, har russerne erobret os. Vi har selv været ude at se på de kampvogne, der stod tæt på hovedvejen, og som kunne skære Georgien over, og Rusland har allerede to store områder af Georgien, hvor de kan udgå fra.

Europaministeren (Marie Bjerre): Til Christian Friis Bach: Det er noteret.

Til Alexander Ryle og Søren Søndergaard: Jeg er helt enig i, at det er trist, at det går så langsomt med Nordmakedonien, og at der bliver spændt ben for dem. Jeg forstår godt de bekymringer, som Alexander Ryle og Søren Søndergaard giver udtryk for. Nu har man aftalt det kompromis med Nordmakedonien, at man bliver nødt til at skrive nogle yderligere mindretalsbeskyttelsesrettigheder ind i forfatningen, inden de bliver medlem, og derfor er bolden nu på Nordmakedoniens side. Man bliver nødt til at få implementeret det i deres forfatning. Jeg kan forstå, at det er ganske upopulært i Nordmakedonien at få skrevet det ind, men de er nu engang gået med til det kompromis.

Vi kan ikke stille nogen garanti for, at der ikke vil komme yderligere krav. Sådan fungerer det ikke. Men jeg deler bekymringerne, og jeg synes, det er et meget væsentligt spørgsmål at rejse.

NOT Til Theresa Scavenius angående oversigten over krav i de forskellige forhandlingskapitler: Jeg lytter mig til, at det handler om de økonomiske Københavnskriterier. Vi vil naturligvis gerne hjælpe med et skriftligt svar.

Til Søren Søndergaard: Jeg deler bekymringen. Situationen i Georgien er meget, meget bekymrende. Men sagen er jo, at processen er sat i stå. Man kan diskutere, om forhandlingerne overhovedet har været påbegyndt. Men Georgien har dog kandidatstatus. Vi kan ikke tvinge det georgiske styre til at forhandle med os, hvis de ikke vil forhandle med EU. Det er nu engang deres valg. Jeg er enig i, at situationen er trist, og skulle Georgien igen være klar til en EU-fremtid – hvilket jeg håber – så vil vi stå der. Men mere kan jeg ikke sige.

6. Rådets 18-måneders program – trioformandskabet

– *Endossering af Rådets 18-måneders program*

Europaministeren (Marie Bjerre): Jeg forventer en relativt kort fremlæggelse. Jeg forventer ikke en drøftelse blandt medlemslandene.

Trioformandskabsprogrammet fungerer som en ramme om det fælles arbejde de 18 måneder, hvor Polen, Danmark og Cypern har formandskabet.

Programmet afspejler i høj grad allerede aftalt sprog, herunder fra den strategiske dagsorden, DER-konklusioner og de politiske retningslinjer fra kommissionsformanden. Programmet er formuleret på et mere generelt niveau og har ikke samme betydning som de nationale formandskabsprogrammer.

Danske tematiske prioriteter om sikkerhed og forsvar, EU's geopolitiske rolle, en stærk og konkurrencedygtig økonomi samt den grønne og den digitale omstilling er fint repræsenteret i trioprogrammet.

Programmet vil blive offentligt tilgængeligt efter rådsmødet.

Medlemmerne havde ingen kommentarer til dette punkt.

7. Forholdet mellem EU og Storbritannien

– Politisk drøftelse

Europaministeren (Marie Bjerre): Drøftelsen kommer i forlængelse af den britiske regerings ønske om at forbedre forholdet til EU.

Det er den første substantielle drøftelse af forholdet siden det britiske regeringsskifte i juli 2024 og de efterfølgende tilnærmelser til EU. Jeg forventer derfor, at fokus vil være på EU's overordnede tilgang til Storbritanniens ønsker.

Drøftelsen vil tage afsæt i en formandskabsnote, der opsummerer EU's interesser i et muligt styrket samarbejde. Forhåbentlig vil vi også snart kende mere til, hvad den britiske regering mere konkret forestiller sig.

Generelt ser regeringen positivt på at styrke samarbejdet mellem EU og Storbritannien og finder især, at der er potentiale på det udenrigs- og sikkerhedspolitiske område. Øget samarbejde bør selvsagt ske under fuld respekt for de aftaler, som danner grundlag for forholdet efter brexit, dvs. udtrædelsesaftalen samt handels- og samarbejdsaftalen.

For regeringen er det også vigtigt at bevare EU-enhed og solidaritet i tilgangen til Storbritannien. Det giver den bedste forhandlingsposition. Derfor er jeg glad for, at vi til rådsmødet skal drøfte tilgangen med blik på forholdets fulde bredde og kompleksitet.

Christian Friis Bach (V): Det er godt at se, at de ikke er på vej videre; de er på vej hjem. Det noterer vi os med tilfredshed. Men samtidig håber jeg, at ministeren vil understrege, at det er vigtigt, at Storbritannien overholder de indgåede aftaler, herunder adgangen til tobisfiskeriet i Nordsøen.

Europaministeren (Marie Bjerre): Jeg er enig. Det er gode, nye toner, men det er også vigtigt, at man overholder de spilleregler, der nu engang er aftalt. Hvis Storbritannien en dag skulle ønske sig at få et EU-medlemskab igen, vil det da også være glædeligt. Det har jeg dog ikke hørt endnu.

8. EU-Schweiz forholdet

– Status

KOM (2023) 0798

EUU alm. del (20241) – Bilag 96 (udvalgsmødereferat side 66, senest behandlet i EUU 11/10-24)

EUU alm. del (20181) – Bilag 88 (udvalgsmødereferat side 83 FO, forhandlingsoplæg forelagt 12/10-18)

Europaministeren (Marie Bjerre): Endelig forventes Kommissionen på rådsmødet at orientere om status for forhandlingerne mellem EU og Schweiz. Forhandlingerne forventes afsluttet i nær fremtid.

Som udvalget tidligere er blevet orienteret om, omfatter aftalepakken en række institutionelle bestemmelser, der skal gælde i de bilaterale aftaler mellem EU og Schweiz relateret til det indre marked. Derudover berører forhandlingerne også en række andre selvstændige aftaler, herunder Schweiz' bidrag til EU's samhørighedspolitik og tilknytningen til EU-programmer.

Kommissionen har forhandlet disse elementer som en samlet pakke. Det har der været bred opbakning til blandt medlemslandene, herunder fra den danske regering.

Forhandlingerne blev genstartet i foråret 2024 efter at have stået stille i flere år. Der er de seneste måneder blevet gjort fremskridt på mange punkter. Forhandlingerne har især taget fart efter et forhandlingsmøde den 27. november 2024. Parterne fik i den forbindelse afklaret en række punkter. Det forventer jeg, at Kommissionen vil orientere om på rådsmødet.

Parterne ser ud til at være tæt på at være nået til enighed, og de forventer at kunne lukke forhandlingerne inden for en nær fremtid – muligvis inden udgangen af 2024. Når Kommissionen og Schweiz har afsluttet forhandlingerne, vil Rådet skulle godkende underskrivelse af aftalerne. Efterfølgende forventes Europa-Parlamentet at skulle godkende. På den schweiziske side vil aftalerne skulle godkendes ved folkeafstemning inden valget i Schweiz i 2027.

Regeringen er tilhænger af et tættere samarbejde mellem EU og Schweiz. Vi støtter som nævnt også Kommissionens tilgang til forhandlingerne.

Medlemmerne havde ingen kommentarer til dette punkt.

9. Eventuelt

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

10. Siden sidst

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

Prisoverrækkelse til Claus Djørup

Formanden (Brigitte Klinskov Jerkel): Inden vi går til de interne punkter og lukker mødet, har vi et særligt punkt.

Vi vil gerne sætte fokus på, hvordan vi kan motivere og inspirere journalister, der for alvor dykker ned i EU-stoffet og i Kommissionens ofte komplicerede forslag til forordninger og direktiver, der behandles i Rådet, Europa-Parlamentet og her i Europaudvalget. Vi vil gerne inspirere til, at flere journalister behandler EU-stoffet, og at de gør det sagligt og vedkommende. Dem er der alt for få af. Derfor vil vi gerne anerkende en af de journalister, som formår at gøre det. Og for at motivere dette vil jeg give ordet til Christian Friis Bach.

Christian Friis Bach (V): Idéen til at anerkende journalister, der gør en særlig indsats for at formidle og beskrive det ofte komplicerede EU-stof, opstod under vores nylige tur til Polen. Vi talte om, hvordan medierne fulgte Trumpadministrationen tæt, både når det gælder politik og personer, men vi hører alt for lidt om politik og personer i EU. Derfor ville vi lave en uformel pris, og der var ingen tvivl om, at den første modtager skulle være Claus Djørup. Derfor vil jeg bede dig om at komme hen til bordet.

Der er få – hvis nogen – journalister, som dækker EU-stoffet og Europaudvalgets virke med den ihærdighed og vedholdenhed, som du gør. Du gør det med engagement og faglighed, og du er en klippe af saglighed, som et af medlemmerne skrev, da vi diskuterede den uformelle pris. Ofte må vi endda som medlemmer af Europaudvalget dykke lidt ned i dine artikler for helt at forstå, hvad vi lige har diskuteret eller kommer til at diskutere, og for at få yderligere perspektiver på diskussionerne, hvad du også altid bidrager med. Du reflekterer over debatterne og indfanger de holdninger og meninger, som vi udtrykker, endda ofte med citater, der lyder bedre, end når vi selv har fremført dem. Det takker vi dig også for. Du gør det balanceret og retfærdigt, og det vil vi gerne sige tak til dig for med denne gave og anerkendelse.

Der har været ualmindelig stor tilslutning til indsamling til en gave blandt medlemmerne af Europaudvalget – fra flere, end vi nogen sinde har set i udvalget, så det viser, at din indsats bliver anerkendt. Jeg var ikke i tvivl om, hvad prisen skulle bestå i, for jeg har siddet i nærheden af dig en række gange og noteret, hvordan du på møde efter møde meget ydmygt har spurgt, om du eventuelt kunne få en kop kaffe fra vores kaffekander på bordene. Derfor skulle prisen bestå af den klassiske Stanleykaffekande. Inskriptionen lyder: »Til Claus Djørup. Claus Djørup-prisen 2024, Folketingets Europaudvalg«. Med kaffekanden følger også retten til for evig tid at få kaffe til Europaudvalgets møder. Der er så mange, der har bidraget, at der er lidt penge i overskud, og det bliver udlicet med ekstra kaffe og chokolade. Tillykke med det, Claus, og tak for din store indsats.

Brigitte Klinskov Jerkel vil overrække prisen.

Formanden (Brigitte Klinskov Jerkel): På udvalgets vegne vil jeg meget gerne overrække dig prisen, som du fuldt ud har fortjent. Stort tillykke.

Mødet sluttede kl. 14.51.